

Šiame numery

KUO MĖS DOMIMĖS?
PROF. JUSTINAS PIKŪNAS APIE ATEITININKIJOS PRAEITĮ IR ATEITĮ.
LAUREATO POETO HENRIKO NAGIO ŽODIS, PRIMANT LIETUVIŲ RASYTOJŲ DRAUGIJOS PREMIJĄ.
ČIURLIONIS, BEETHOVENAS IR JAKUBĖNAS ATEITININKŲ KONGRESO KONCERTE.
BERNARDO BRAZDZONIO EILERASČIAI. POKALBIS SU HENRIKU NAGIU LITERATŪRINĖMIS TEMOMIS.
DR. J. GRINIUS APIE ZYDRAJĮ IR JUODAŲJ ROMANTIZMĄ.
A. POLZENICINO NOVELĖ.
STASYS BARZDUKAS RASYBOS TEMOMIS. MOTERŲ GYVENIMAS.

| PRAEITĮ IR ATEITĮ ŽVELGIANT

PROF. JUSTINAS PIKŪNAS

Ateitininkų Federacijos vado paskaita, skaityta aštuntajame ateitininkijos kongrese 1970 m. rugsėjo 6 d. Jaunimo centre, Chicagoje.

Naujoji situacija

Trečią kartą suvažiuojame laisvojo pasaulio lietuvių sostinėn; šį kartą atžymėti 60-ti ateitininkijos veiklos metų. Žmogus gyvenimo mastu matuojant, tai labai ilgas laikotarpis, verčias jį linkti žemyn, gi tokio sąjūdžio kaip ateitininkija, jos mastu — tai gal tėra subrendimo tarpsnio pasiekimas, o gal tik jo ieškojimas, nes ateitininkijoje kiekviena karta ją kūrė ir pakreipė pagal savo idėjas ir laiko išsautus reikalavimus.

Ligšiolinis ateitininkijos veiklos laikotarpis yra pažymėtas veiklos draudimu ir laisve, jos varžymu ir 1940 m. visos veiklos likvidavimu, laisvais susibūrimais (Ateitininkų rūmuose) ir slaptais — pamiškės sodybose Lietuvoje, Rusijos ir Europos universitetuose, Vakarų Vokietijoje ir nuo 1948 m. veiklos išplėtimu ir koncentravimu naujame pasaulyje. Atkija plėtėsi ir sužydėjo laisvėje, bet ji nepalūžo ir blogiausiuose persekiojimo metuose. Savo didžiojoje ateitininkiai liko ištikimi savo idealams tremtyje ir išeivijoje, kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose. Už savo tikėjimą ir tautinės idėjas, jie sudėjo iki šiol dar neapskaičiuotas kraujo ir gyvybės aukas.

Kaip tik šiais metais Šiaurės Amerikos ateitininkijos veikla metų skaičiumi prilygsta XX amžiaus Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiui. JAV, Kanadoj ir bendrai vien svetur gimusių ateitininkų skaičius jau sudaro organizacijoje daugumą. Čia gimusiųjų dalis baigia universitetus, vadovauja moksleivų ir studentų sąjungoms ir dalyvauja pačioje AF valdyboje. Tai nauja situacija ateitininkijos veikloje, kuri jau iššaukė naujos plėtos bei veiklos orbitą ir gal atneš jai naujo suklestėjimo tarpsnį, čia gimusiai kartai formuluojant savąjį ateitininkiškiąjį kelią. Vyresnieji sudaro ateitininkiškosios veiklos bazę, jie padeda ir paskatina; gi jauniesiems sudaro šios veiklos centrą. Jie grumiasi su gyvenimu ir idėjomis, jie galvoja ir sprendžia. Įsijungdami į gyvosios ateitininkijos eiles, jie atsako į Ateitininkijos kūrėjo Pr. Dovydaičio 1910 ir 11 m. iškeltą pirmąjį pagrindinį identiteto klausimą: "Kas mes esame?" Jaunimas kuria savąjį ateitininkiškiąjį identitetą mūsų dienomis, o taip pat ir septynią metų veiklos dešimtmečiui. Didele dalimi jiems priklauso ir ateitininkijos vairs ir josios ateitis.

Ateitininkijos kūrėjai ir vadai

Gyvųjų tarpe, dalyvavusių ateitininkijos kūrimosi aušroje ir jos 60 metų veiklos sukuriuose, laisvajame pasaulyje turime kan. M. Vaitkų, dr. Eliz. Draugelį, pr. Myk. Krupavičių, dr. Domą Jansaitį, prof. Balį Vitkų, Petrą Speitylį, Bernardą Žukauską, o gal

Vida Kriekštolaitytė

Atpirkimas (allejijas)

IŠ TŲ PAČIŲ ŠALTINIŲ

Žodis, tartas laureato poeto Henriko Nagio Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiatavimo literatūros vakare rugsėjo 4 d. Toronte, Kanadoj, primant Lietuvių rašytojų draugijos 1969 metų premiją už poezijos knygą "Broliai balti aitvarai".

HENRIKAS NAGYS

Nedaug mums buvo duota rinktis. Visi mes mieliau švestume savo šventes ir susiburtume tokiomis progomis savoj žemėj ir tarpe savųjų. Tie, kurie rašom, kurie gyvenam gimtam žodžiui, jaučiame tai kasdien. Kiekvieną kartą, pradėję rašyti, kiekvieną kartą, prakalbėję į jus. Kiekvieną kartą, atsivertę lietuvišką knygą. Rašančiam šavas žodis nebėra vien tikta parankiausia komunikacijos priemonė, bet jo gyvenim-

mo ir likimo dalis. Subrendo manoji karta karo pragare ir pokario pilkoj ir slegiančioj nežinioj, todėl mūsų žodis dažnai skaudus ir degina kaip žaizda. Nebuvo kaip ir kada vaikščioti saulėj ir juoktis, todėl taip retai lengvas ir žaismingas tas žodis. Nors mokėmės ne tik pas savus, nors viegnam kitam retkarčiais atrodėm keisti, nuosavi svetimšaliai — mūsų žodžių visos šaknys įsikirtusios giliai gimtojon žemėj ir gyvastj geria iš tų pačių šaltinių. Esam pašaukimu, kraujo giminyste ir likimo lemtim tikta viegnam dalelytė gyvos lietuvių literatūros grandies. Jos, tvirtai tikiu, nesutrauks nei nuotoliai, nei laikini laikmečių sąmyšiai, nei

vergijos.

Būčiau laimingas, jei "Broliai balti aitvarai", viena mano knygu šį vakarą taip netiktėtai išskirta ir atžymėta, išliktų vienu slanksteliu toj gyvojoj grandinėj. To kiekvienas rašytojas, labiau negu bet kokios premijos, tikisi ir trokšta. Todėl, dėkodamas Lietuvių rašytojų draugijai, jury ir mecenatams, ir jums visiems, kurie tebelaukiate lietuviškos knygnos, noriu lygiai dėkoti Martynui Mažvydui, Kristijonui Doneičiui ir pačiam jauniausiam poetui, kuris šiandien, išeivijoje arba Lietuvoje, rašo savo pirmąją eilėraščių eilutę. Be jų visų, lietuvių rašytojų, nuo pačio pirmojo, išdrįsusio parašyti ant popieriaus savą žodį, iki paskutiniojo, ieškančio savito žodžio, nebūtų nei mano poezijos.

ir kt. Vyriausios ateitininkijos kūrėjų dovybės ir VIII kongreso vardu sveikinu šiuos ateitininkijos patriarchus ir reiškiu jiems gilią pagarbą — tai ypatingas jubiliejus ateitininkijos pirmiesiems, o taip pat gilus džiaugsmas visai ateitininkijai.

Ateitininkiją ugdė, jai vadovaudami ir savo talentus gausiai panaudodami, garbinga AF vadų grandinė, prasidedanti vienu iš

pagrindinių ateitininkijos kūrėjų prof. Pranu Dovydaičiu, pirmuoju ateitininkijos pirmininku (1910) ir nuo 1925 metų laikomu pirmuoju AF Vadu, nors technišku rinkimu ir nebuvo iki 1927 m. Palangos reorganizacinės konferencijos. Dovydaitis judino visą Lietuvą. Kažin ar išliko nors vienas parapija, kur Dovydaitis nebūtų iškalbėjęs 3 ar 4 valandas. Jis pabrėžė mokslinės ir religinės

kultūros kėlimo svarbą Lietuvoje ir pats tapo aukščiausio rango mokslininku, filosofu ir praktišku auklėtoju. Jis taip pat pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo akta, sudarė III ministrų kabinetą. Dr. Juozo Girmiaus rašoma monografija, tikimės, padės mums visiems pilniau Dovydaitį pažinti ir įvertinti jo didžios asmenybės ir veiklos spektrą. 1927 m. Ateitininkijos vadu bu-

vo išrinktas prof. St. Šalkauskis, Ateitininkų ideologijos ir kultūrinio apsiginklavimo autorius ir vėliau Vytauto Didžiojo universiteto rektorius. 1930 m. kongresas atidavė ateitininkijos vairą dinamiškam geopolitikui prof. Kaziu Pakštui, (1930-1940), kuris savo šūkiu "Pasukti Lietuvos laikrodį šimtu metu pirmyn", kad pasivijus pačias kultūringiausias Vakarų Europos šalis, iššaukė dideles pastangas tautinės kultūros kėlimui. Prof. Ereto rašyta monografija, deja, nesuskubo pasiekti šio kongreso, bet ji netrukus pasirodys.

1947 m. Vokietijos tremtyje, Reino konferencijos metu ateitininkija pavedė vadovavimą prof. Adolfui Damušiu (1947-1952), kuris taip pat pradėjo Fed. Vadų eilę JAV: jaunučių organizavimas ir Dainavos sukūrimas — tai jo pastangų vaisiai. Penktuoju AF vadu buvo išrinktas prof. Simas Sužiedėlis (1952-1963), įdėjęs daug širdies, darbo ir kūrybingų idėjų ateitininkijos veiklai stiprinti. Šeštuoju AF vadu 1963 m. New Yorko Nepaprastojo konferencijoj buvo išrinktas iškilus filosofas dr. Juozas Girmius (1963-1967), kuris savo knygomis ir straipsniais tapo bene labiausiai įtakingu autorium lietuvių tarpe. (1967 m. rinkimai atidavė ateitininkijos vadovavimą į mano silpnas rankas.)

AF dvasios vadų eilė prasidėjo vieni iš pačių žymiausių ateitininkijos kūrėjų kan. Pranu Kuraičiu. Ilgametis ir šiuometinis AF dvasios vadas yra kan. St. Yla, jo raštuose atsispindi "pilnutinės katalikybės mintis," kuri prieš daug metų išreiškė visą eilę Vatikano II santarybos principų. Ateitininkijos dvasios vadų pažangumas leido ateitininkams dar nepriklausomybės metu žengti į povatikaninį religijos gelmių plotį ir į dabartinę tikėjimo sampratą.

Globėjų reikšmė

Ateitininkų veikloje yra nepaprastai reikšmingas globėjų darbas. Tikrai galime klausyti, ar tokia būtų buvusi Toronto ateitininkų veikla be Vinco Kolyčiaus, o Hamiltone be Jeronimo Pleinio? N. Yorke be Antano Sabalio ar dr. Vytauto Vyganto? Detroite be ponios Jadvygos Damušienės, Cicero — be dr. Petro Kisieliaus ir Antano Tautgino?

Kiekvienas jaunučių, jaunių ir moksleivių būrelis juk turi savo "spiritus movens" globėjo asmenyje. Jų veikloje glūdi ateitininkiškosios gyvybės versmė! Ta versmė, kuri pakreipia vaiką ir jaunuolį į idealizmo kelią, sustiprindama jame palinkimą siekti kas yra gera, teisinga, gražu ir šventa. Šia iškilminga proga visa širdimi dėkoju visiems, kurie pasirinko sunkų globėjo darbą, nes dabartinėje aplinkoje vaiko ar jaunuolio auklėjimas krikščioniškosios idealams gali būti lyginamas su akmens ar marmuro pavertimu į meno kūrinus.

Sumegzdamas ateitininkijos kūrėjų, vadų ir globėjų grandines, nemanau, kad klysiu pasakęs, jog jokios kitos šalies jaunimas neturėjo taip pilnai jaunimo veiklai atsidavusių ir jai pasišventusių dvasiškių, profesorių, mokytojų ir bendrai akademikų, kaip ateitininkiškas jaunimas savo 60m. bėgyje. Nedaug yra jaunimo sąjūdžių, sutraukusių tiek daug intelektualinio talento ir kūrybi-

(Nukelta į 2 psl.)

KUO MĖS DOMIMĖS?

Jei šių dienų išeivis ar egzilas dar vis domisi menais, kas jį čia daugiausia patraukia? Kas jį dar padeda išpūsti spalvotą balionėlį ir, kaip mažam berniukui, dar pasiekti jį, fantazijoj beklaidžiojantį virš kasdieninių rūpesčių balos? Kuo išeivis domisi šiandien labiausiai? Ir ką pasirenka? Juk meninių formų šiandien turime nemaža. Jos daugėja, pasirinkimas yra platus, ir todėl šių dienų žmogus gal turi jų net perteklių, lyginant jį su senovės homeriškų graikų, kuriam deklamuojama "Ilijada", skulptūra ar atviras, be dekoracijų teatras buvo dvasios penu.

Šiandien jau girdime įvairių minčių spaudoj ir įvairių kritikų pasisakymų, kad vis dėlto modernus žmogus pradeda lyg daug kuo bodėtis, lyg "netikėti" kai kuriais menais; menas jo lyg jau neįaudina, nes šiandienis žmogus tapo gal per daug akylus, pramato ir nujaucia, kad toks ir anoks menas nori jį tik "užbovyti", nori parodyti savo "burtų", kuriais net vaikas, ypač šių laikų išgudrėjęs ir "neromantiškas" jaunimas nėra linkęs patikėti ir tais "burtais" susipančioti.

Gal tik seniau, kai nieko kito nebebuvo, menui, jo vienai ar kiti formai žmogus buvo tiek atlaids ir labai labai jau lengvai "patikėdavo" poeto vizija, taptytojo peizažu ar istorinės scenos "tikrumu", aktoriams "nuotykiams" bei jo "negalėjimu" pabėgti iš brezentinių dekoracijų kalėjimo, muziko gaidų ramia ar triukšminga kalba.

Tai gal anuomet žmogus turėjo kitą širdį? Net nevykusiais negarsiniais filmais jis taip tikėjo, lyg visa tai ekrane būtų "iš tikrųjų" atsitikę! Šiandien, jei kas tuos filmus pamato, jie kartais

(net rimčiausieji) atrodo gan komiški. Bet tada žmogus vis dėlto menais kažkaip tikėjo. Šis tikėjimas jį iš anksto jau teigiamai nu-teikdavo. Tikėjo net poezijos ir muzikos abstrakčiam — išgalvotam ritmo "burtui". Kas šiandien pasidarė? Spalvotas, trijų matavimų meno pasaulis pasidarė gana kasdienine duona, ir žmogaus visa tai per daug jau nenusteina. Gal todėl ir ieškoma būdų sukurti jį kitais, kartais net ekstremiškiausiais pažadinimais. Ekstremiškumas šių dienų mene savaime gal neiškilo. Žiūrovo vis didesnis apatiškumas ir "netikėjimas" menais pats savaime reikalauja daugiau forminio išradinimo, triukšmo, naujos realybės ir fantazijos, net natūralizmo.

Kada kai kurie kritikai šiandien teigia, kad novelės forma yra per trumpa, o kiti sako, kad iš viso fikcija, ypač fantastiška nebetikima, nes daug kas, bebėgdamas tų raidžių milijonais, fiziškai nepajėgia (kaip pajėgdavo prieštelevizinis žmogus) pilnai tuo įtikėti. Dalis skaitytojų, sakoma, šiandien linksta į atsiminimų knygas, kurių po šio karo tiek prirašyta, ar į "įtikimesni", pirmu asmeniu parašytą romaną. Dauguma labiau skaito faktais pagrįstą, nefiktyvinį raštą, bet ypač krypta į namų televizija, kuri užima gal pirmąją vietą ir, reik pripažinti, nors ir per dūm pergrūsta stereotipiškom komedijom, komiškom fantazijomis ir šeimos tipiškoms situacijomis, ji vis dėlto išlaiko vidutinišką, ir gyvenimą atremtą, realią ir fantastišką fikciją. Gal dar televizijai gelbsti kai kurių kritikų patarimas rašytojams "rašykite apie žmogaus darbovietę, jo įvairias specialybes".

(Nukelta į 2 psl.)

I PRAEITĮ IR ATEITĮ ŽVELGIANT

(Atkelta iš 1 psl.)
nių gabumų, tiek daug gyvo pasiaukojimo jaunimui, kaip ateitininkiškas sąjūdis.

Ateitininkijos misija
Trečiuoju Pr. Dovydaičio klausimu buvo šis: "Kokie yra mūsų uždaviniai ir siekiai?" Taip ir šia kongreso proga prasminga vėl klausiti: Kokia yra ateitininkijos sąjūdžio misija, kokios jos funkcijos bei uždaviniai, ir kodėl ji yra nepaaimama reikalinga mūsų dienoms?

1911 m. deklaracija, paskelbta "Ateityje", pabrėžė visuomenės ir kultūros atnaujinimą Kristaus tikėjimo dvasia. Dvasinis lietuvių tautos atgimimas tapo pradinė ateitininkijos misija. Prof. Šalkauskio supratimu, kaip "Aušra" ir aušrininkai rišasi su Lietuvos tautiniu atgimimu, taip su "Ateitimi" ir ateitininkais rišasi jos dvasinis atgimimas, vedas jos visuomenę į pilnutinį krikščioniškojo gyvenimo turinį. Šie abu atgimimai buvo tautai būtini anuomet, bet jų stiprinimas yra taip pat labai reikalingas ir šiandien. Prisimenant bolševikų jau per 30 metų vykdomą tautos dvasinį ir tautinį slopinimą tiek vandališkais, tiek moderniomis priemonėmis, tautiniai dvasiniai jaunimo ugdymas išsivijose tampa nepaaimamu vyresniosios ateitininkijos uždaviniu. Dabartinė ateitininkija, ugdymada savo narius, atrodo, greitai žingsniu artėja prie "pilnutinio žmogaus ugdymo" idealo. Naujiems įnašams ateitininkiškos veiklos uždaviniuose ir metodikoje tebeuagdu, ateitininkija išvysto sistemą, kuri bando žmogui ugdyti viską kas yra gera, pradedant fiziniu užgrūdinimu sporte, 10 ar 25 mylių žygiuose, ir baigiant kūrybiniais pasakiniškais rašto žodyje, piešiny ir dainoje, judesy ir maldoje. Paskutiniųjų metų išpūdingas jaunimo veiklos suklestėjimas, o taipgi moksleivių kuopų ir stovyklų bei kursų laikraštėlių leidimas nėra vien atsitiktinumo ženklas.

Dovydaičis, Šalkauskis, Kuraitis, Maceina, Damašis, Sužiedėlis, Girnius, Yla, Kijauskas, Sabalis ir daugelis kitų ateitininkijos vadų ir auklėtojų teisingai suprato reikalą nuolat plėtoti ir aktyvinti visas žmogaus prigimties dimensijas, o ypatingai moralinį įtaurumą, vertybių gradaciją ir pasauližūrinės sampratos gilumą — visa tai, kas veda prie dvasinio atgimimo ir suklestėjimo, prie Šalkauskio "gyvosios dvasios" savybių įgyjimo — pasiryžimo nuolat tobulėti ir degti idealų ugnimi!

Prityrę pedagogai mums sako, kad jaunimo laikotarpis yra idealistinio nusiteikimo ir veiklos metas. Tai pasauližūrinio suaktyvėjimo fazė, kurioje Šalkauskio ir didžiųjų ateitininkijos veikėjų supratimu, galutinai formuojasi pilnutinio gyvenimo idealai. Todėl ne veltui, o kaip tik jaunystėje turi būti atrandama altruistinė daugiaspalvė veiklos vizija, o taip pat ir pagrindinis kelrodė, kitaip "No wind can do any good who steers for no port." ("Joks vėjas nepadės tam, kuris nežino savo paskirties uosto"). Yra esminga, kad mokslus einas jaunuolis pajustų Kristų kaip savo Kelrodį, kad jo širdis užsidegtų troškimu "Visa atnaujinti Jame" nes paties Kristaus žodžiais Jis yra "kelias, tiesa ir gyvenimas". Juk mūsų jaunimui reikės išlaikyti lietuviškąją krikščionišką formą šiame krašte — tai auganti jaunimo atsakomybė, nes kaip kun. dr. Antanas Paškus prieš kongresinę stovyklą pastebėjo, niekas kitas to neatliks. Esu įsitikinęs, kad ir jaunoji ateitininkija bus St. Šalkauskio žodžiais "pilnutinės pasauližūros ir pilnutinio gyvenimo sąjūdis," kad

ji atliks savo tautinę — religinę misiją.
Taip, tik visų žmogaus galių išvystymas sudaro struktūrinę bazę ateitininkiškajai asmenybei formuotis, tik *suderintas visų išplėstų galių panaudojimas padaro asmenį autentišku ateitininku* — suteikia jo išgyvenimui ir veiklai gilaus prasmingo ir vidinio pasitenkinimo.

Idealo stoka — pražūties rodiklis

Atsakydami į antrąjį Dovydaičio klausimą, žvelgiame į savo gyvenamąją aplinką. Nedaug klysiu pasakęs, kad gyvename intelektualinio paviršutiniškumo, dehumanizacijos ir moralinio nuosmūgio aplinkoje. Neatrasdami aukštų ir autentiškų idealų tokioje aplinkoje, šių dienų jaunuliai lengvai nukrypsta į blogybes, kurių skaičiai tebedaugėja — bendroji auklėjimo stoka ir gausūs demoralizacijos veiksniai, de ja, atlieka savo uždavinį ir jų pinklės pražūdo vis didėjantį jaunuolių skaičių. Ar galima stebėtis vis daugėjančiais agresijos ir smurto pasireiškimais, matytais televizijoje nuo pat kūdikystės dienų?

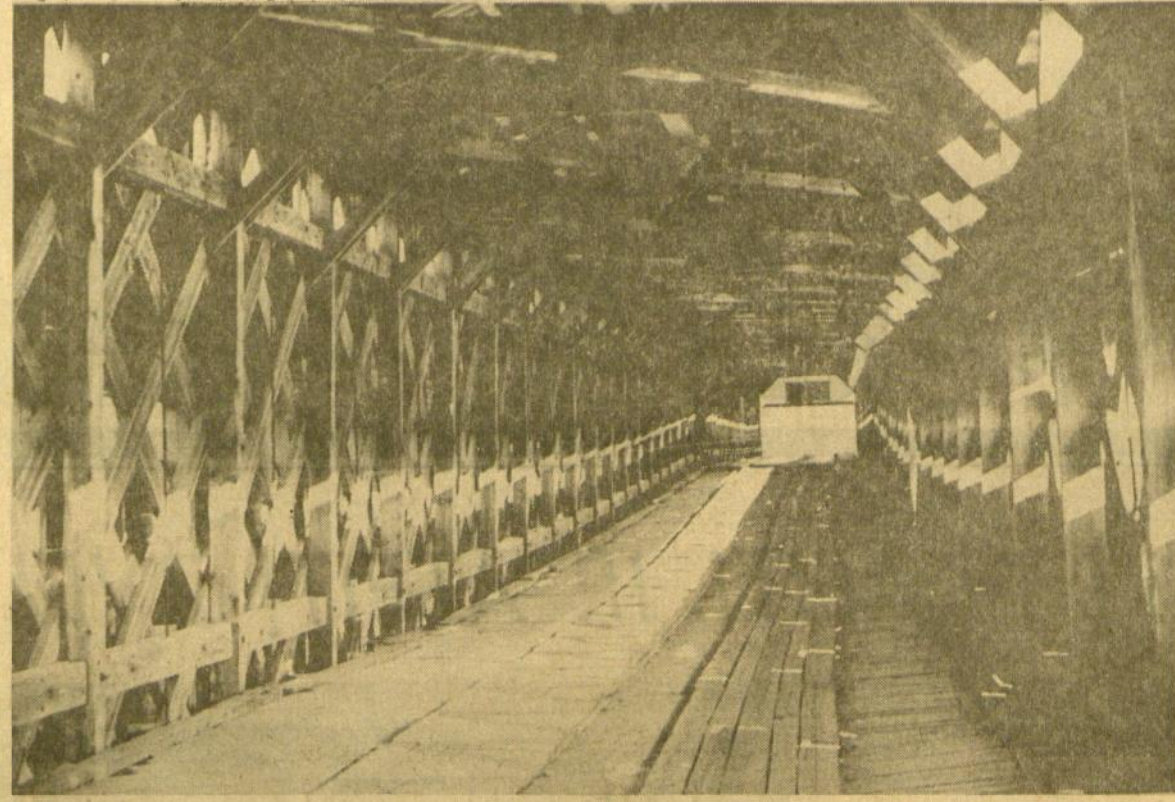
Žmogaus prigimtis tebėra palinkus ne tik į gerą, bet ir į blogą. Bent šiuo metu ji duoda daug medžiagos pesimistinei interpretacijai. Itakoms, skatinančioms blogį, tebestiprėjant, vienokio ar kitokio, lėtesnio ar spartesnio savęs naikinimo kelius, de ja, pasirenka jau ryški Amerikos jaunimo dalis. Senieji aplinkos blogiai — gėrimas, rūkymas, šeimos sukrūtimai — yra papildyti naujais: — pasitraukimu iš visuomenės ir išsvetimėjimu visai kultūrai, seksualiniu palaidumu ir pavojingų vaistų bei narkotikų naudojimui, bėgimais iš namų ir pagaliau revoliucinio keršto bei naikinimo aistromis. Nėra abejonės, kad užgnaužiant moralinį ir dvasinį sąvės pajutimą ir ieškant tik pojūčių išgyvenimo ugnies, blogio keliai atsiveria visu platumu — jie atsiveria tiek sąvės tiek ir kitų naikinimui. O idealo stoka jaunystėje yra pražūties signalas!

Šioje didėjančių blogybių fazėje, mes, ateitininkai, turime stiprinti savo ideologinę veiklą ir daryti visa, kas įmanoma, kad lietuvių jaunimas galėtų pasirinkti tikro idealo kelią, kad Kristaus žodžio gelmes pažinusi jaunuolio širdis ryžtusi jam tarnauti, kad vis didėjančiai jaunuolių taptų tomis dvasinio atgimimo kibirkštimis, kurios skleistų šviesą ir autentišką meilę mūsų tautinei bendruomenei ir plačiajai aplinkai.

Organizacija, idealizmas ir darbas

Kaip asmenybės ugdymo ir idealizmo sistema, ateitininkija yra lietuviškojo jaunimo veiklos gėnijų sukurtas unikumas. Su jaunūčių suorganizavimu ir su pilnutinės moksleivių veiklos programos išvystymu jaunimo veiklai atsidaavę ateitininkai sukūrė idealios katalikų jaunimo organizacijos pobūdį ir struktūrą, siekimus ir uždavinius. Mūsų tautos religijos ir kultūros syvais persunkta ideologija, gausiai paremta šių dienų socialinių mokslų duomenimis ir pedagogikos metodais, leidžia mums tvirtinti, kad turime ir vertingus veiklos pagrindus ir gausius uždavinius septintajam ateitininkiškosios veiklos dešimtmečiui. O darbo gausumas ir sėkmė priklauso nuo mūsų pačių pasiryžimo ir sugebėjimų.

Baigdamas noriu pabrėžti, kad dar prieš Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimą ateitininkija pajuto, gyveno ir tebegyvena tautos laisvės pulsą, dar prieš Vatikana II ateitininkija pajuto autentišką katalikybės esmę, gi šiandien mes žvelgiame tiesiam to paties kelio, bet naujus kon-

Tiltas Nuotrauka J. Prapuolenio

Druskininkai ir Viena

Simfonin's koncertas ateitininkų kongreso f:ne

Kadaise Lietuvoje ir dalina čia Amerikoje buvo rezgama opinija, kad Vytauto Marijošaus dirigavimo talentas priklauso operai, o simfonijose jis esąs per subjektyvus, nesvarbi jam, girdi, veikalo forma ir logika, bet vien dirigento emociinė vizija. Tačiau ateitininkų kongreso surengtame koncerte rugsėjo 5 d. Orchestra Hall Chicagoje, atliekant Čiurlionio "Jūrą", Jakubėno du fragmentus iš siuitos "Miško šventė" ir Beethoveno Pirmąjį fortepijono koncertą ir dvi ištraukas iš "Fidelio", pasirodė, kad Marijošiaus interpretacijos magnetizmas yra nedalomas ir neklasifikuojamas. Jis — plačiu polėkių dirigentas. Rankos, galva ir širdis yra jo dirigavimo instrumentas, vienodai pasiekias pakilios meninės išraiškos operoj ir simfonijoj.

BALYS CHOMSKIS
Nors Čiurlionio genialiskumas ryškiausiai matomas dailėje, nors daugelį poetų čia jis yra neišsamiams įkvėpimo šaltinis, bet ir Čiurlionio muzikinės kūrybos palikimas, kaip teisingai pastebė V. Landsbergis Pavarasio sonata "yra įdomus ir pamokinantis muzikui, išpūdin-gas ir dosnus klausytojui".

Iš Vlodo Jakubėno septynių paveikslų siuitos "Miško šventė" girdėjome du fragmentus, kuriuos koncerto programa puikiai, muzikologiškai paaiškina:

"Andante sostenuto yra paretmptas plačia liaudiška melodija, šviesiai lyrinės nuotaikos. Allegro vivace, sudarąs visos siuitos finalą, yra plačiai pravesta rondo forma su trimis temomis, kurios visos yra lietuviškai liaudiško charakterio, bet nėra tiesioginiai liaudies melodijų skoliniai". Be to, reikia pridurti, kad Jakubėno orkestracija yra puikiai išbalansuota ir efektingai išieškota. Muzikinė kalba yra moderniškesnė už Banaičio, o santūresnė kartais už Gruodžio. Jakubėno vokalinė muzika yra populiari išsivijoję, ir išgirsti iš nemažo instrumentinės muzikos derliaus nors keletą puslapių buvo labai malonu. Jo muzika neirgina klausytojų, bet ji vibruoja lengvai, efektingai ir artimai.

Iš penkių Beethovno fortepijono koncertų šitas dar nealsuoja tikroju betovenišku charakteriu, sukurtas Vienos publikai, išlepintai Haydno ir Mozarto muzikos. Koncertas C-dur, op 15 slepia vieniškų momentus: technika, virtuoziskumas, muzikinis taurumas, publika ir aplodismentai. Tikrai šiame koncerte taip ir įvyko. Pianistas Antanas Smeto-

Kertinė Parastė

(Atkelta iš 1 psl.)
Aplamai atrodo, kad žmogus vis dėlto dar mėgsta vienokią ar kitokią fikcijos formą, mėgsta tikrovę, mėgsta ir fantaziją. Aišku, didelis tikėjimas vieno ar kito laiko menininko formom pereina taigpi savo evoliucijos stadija. Gal šiandien kai kurios senos formos, lyginant jas su naujom, yra žmogui "neįtikimos", bet kartu sunku patikėti, kad senosios graikių, net viduramžinės tautos formos ar 19 š.m. operos išmirtų, menės vis iš naujo prasideda jų atkasimas, jų pritaikymas prie šių dienų fejerverkiųjų efektų.

Jei menas pergyvens šių dienų savotišką krizę, ir tikėjimas vis įvairesnėm meno formom plėtės, atrodo, menui visuomet reikės atrasti vis naujų "burtų", bet taipgi vis daugiau remtis į tikrovę. Yra ir bus stumiamasi į tuos abu poliūs realybės ir fantazijos linkmėm, ribos bus plečiamos tikru gyvenimu, bet ir pasąmone. Ir menininko darbas dėl to taps vis daugiau ir daugiau komplikutesnis. Ir jau tiesiog sunku patikėti, kad jis grįš atgal į laikus, kai spaudinto žodžio, radijo ir ekrano nebuvo.

Todėl beviltiška būtų laukti, kad plačiaja prasme suprastas menas šiandien priekiniams savo avangarde, nes jo energija, talentai bei kūrybingumas yra beveik neišsamiams šaltiniai. Jeigu kiekvienas kongreso dalyvis atliks tik keletą darbų šių ir kitų metų bėgyje, visa ateitininkija suoliu judės, artės prie savo idealo, ir jos ateitis bus šviesi. Dieve, mums visiems padėk atrasti pa-

tūrus ateičiai. Mes žinome, kad ateitis yra kuriama dabartyje, jos mintyse, jos darbuose ir planuose. Mes taip pat žinome, kad jaunimas turi būti šios lemtingos veiklos avangarde, nes jo energija, talentai bei kūrybingumas yra beveik neišsamiams šaltiniai. Jeigu kiekvienas kongreso dalyvis atliks tik keletą darbų šių ir kitų metų bėgyje, visa ateitininkija suoliu judės, artės prie savo idealo, ir jos ateitis bus šviesi. Dieve, mums visiems padėk atrasti pa-

čius vertingiausias uždavinius ir darbus!
Tad kongreso dalyvių pavyzdžiais, darbais ir idėjomis sustiprinti, drąsiai žygiuokime ateitininkijos statomu keliu į savo tėvynės išlaisvinimo kovų areną ir kaip visuomet neškime savo tautai ir laisvę, ir moralinį pakilimą, ir dvasinį atgimimą. Kaip anuomet buvome, taip ir dabar esame jauni Kristuje. Būkime jauni ir idealo darbų kelyje! Siekime būti Kūrėjais Dievo planuose!

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadienis 10—1 val. Trečiadi. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus Ofiso telefonas: PR 8-5229. Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma liguonis pagal susitarimą, jei neatšiliepa skambinti 374-5012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-ojos ir California
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vakaro. Šeštadienis 2—4 val. Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir Šlapimo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route. 25, Elgin, Illinois

na žavėjo klausytojus, o man atrodė, kad tokioj aukštoj muzikalumo formoje esu jo lig šiol negirdėjęs. Svari technika, niuansavimas ir frazavimas, laisvumas ir natūrali, artistinė maniera sklido iš koncerto partitūros. Vytautas Marijošius žinojo, ką daro, kviesdamas pianistą Smetoną į šį koncertą, tuo sukurdamas su orkestru puikią, ansamblišką bičiulystę.

Pabaigoje girdėjome tercetą ir

kvartetą iš Beethoveno "Fidelio", kuriuos išpildė su orkestru lietuvių operos solistai: Dana Stankaitytė, Stasys Baras, Algirdas Brazis ir Jonas Vaznelis.

Daugiau kaip du tūkstančiai klausytojų pirmą kartą girdėjo Čiurlionio simfoninę poemą "Jūrą".

Tel. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm. ketv. 1-4 vakare 7-9 antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN EISINAS
Akusherija ir moterų ligos Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą, jei neatšiliepa, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220 - Namų - rezid. — PProspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vakt. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŪNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS (Lietuvis gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12—4 val. p. p. 6—8 val. vak., šeštadi. 12—2 val. p. p. trečiadi. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ KŪDICIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p., šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.

Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919
Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4156

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. Išskyrus trečiadienius Šeštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Pirma tik susitarus Valandos pirmad., ketv. 6—8 val. antradi. 2—4 val.

Ofiso HE 4-1818 REZ. PR 6-980
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
71-08 ir Campbell Ave. kampas.
Firma 1 penkt. 2 — 8 p. p. Antradi. ir ketv. 9 — 11 v. r. 4—8 p. p. Šeštadi. 9 v. r. iki 12 v.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5144
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 935-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą Trečiadienis uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad. antradi. ketvirtadi. penktadi. 8 v. r. iki 9 v. r. Treč. šeštadi. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
PEC ORTHOPEDIJOS LIGŲ
2745 West 69th Street
tel. 377-2290; ofiso ir rezidencijos
ritmas, liguonis tikrai susitarus (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų Pūslės ir Prostato Chirurgija
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: anrad. nuo 2-5 popiet ketvirtadi. nuo 6-8 vakaro
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-554

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. GRovellhill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2—8 v. v., penktadi. 10—12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštadi. 1-4 v. vak. karo. Šeštadi. ir trečiadi. uždaryta.
Rezid. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendrą praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. r. Šeštadi. 2—4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priminėja liguonis tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta
Tel. PProspect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antradi., ketv. 6—8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
Val.: pirmad., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakaro Šeštadienis 11-1 val. popiet.

SKELBKITĖS "DRAUGE".
Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

Lietuvių literatūroj vietos užteks visiems

Pokalbis su poetu Henriku Nag'u. Lietuvių rašytojų draugijos 1969 metų premijos laureatu

Kaip jau anksčiau savo skaitytojus buvom informavę, Lietuvių rašytojų draugijos 1969 metų premija buvo paskirta žeminiuku kartos poetui Henriku Nagiui už jo praėjusiais metais išleistą eilėraščių rinkinį *Broliai balti aitvarai*. Premija, (1000 dol.), kurios mecenatas yra Lietuvių fondas, autoriui buvo įteikta rugsėjo mėn. 4 d. Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimo literatūros vakare Toronte, Kanadoj. Ta proga užkalbinome autorių, pateikdami jam keletą klausimų, liečiančių jo kūrybą, jį patį ir aplamai šiandieninę literatūros situaciją.

— Kokioj aplinkoj, kokiose nuotaikose ir kokiuose paskatuose brende Jūsų premijuotoji knyga *"Broliai balti aitvarai"*? Ką dabar rašote?

— Ilgas laiko tarpas skiria priešpaskutinės mano knygos (*Mėlynas sniegas*, 1960) ir paskutinio-

bebuvo tik rūbas, bet tavo paties oda. Ir pati poezija, kuriai paskyrėm save be apgailestavimų, pats žodis, kuriam tarnaujam, daug sunkiau beužsirašė. Norėjosi parašyti tai, kas visiškai tikra, kas išgyventa ir išjausta iki paskutiniųjų. Ir žodžio šioje paskutinėje knygoje jau norėjosi, troškosi kito — paprasto paprasčiausio. Vienintelio, Mėlyno sniego žemės nebeįskau — gyvenu joje. Kartu su visais savo broliais — išėjusiais ir likusiais. Baltais aitvarais. Kanada ir šiaurė — miškai, vandenys, vėjai, taip artimi gimtiesiems — padeda visa tai lengviau papanešt ir išgyvent tą nuostabią žmogaus draugystę ne tik su pačiu žmogum, bet su gamtovaizdžiu, žeme ir visais jos tvariniais. Nuostabiausia man dabar atrodo žmogaus draugystė su paukščiu. Artimiausiu aitvaro broliu. Todėl, kai nuvagiav sau laiko trupinius, atrenku ir rašau eiles nau-

Henrikas Nagys

sios atspausdinimą. Per tuos devynerius metus — kai juos vėl ir vėl perbėgu mintimis — mūsų išieivijoje butyje ir asmeniniame gyvenime atsitiko daug nepamirštamų įvykių. Visi jie paliko randus: vieni gilius — visam gyvenimui, kiti ne tiek gilius, lyg suakmenėjusių kasdienybės dulkių įrežas. Ne visi tie įvykiai buvo skaudūs — buvo ir tokių retų skaidrių blykstelėjimų — bet tamsieji giliau įsisunkia į sąmonę ir tartum visus tavo audinius. Pradėjom išmokti prarasti ir atsiveikinti. Ne tik traukinių stotyse, uostuose, aerodromuose, bet ir prie kapo duobių. Mirtis kadaise, jaunystės eilėraščiuose, tebuvusį tamsi nuovoka, rudeniškas liūdesys, poetinė projekcija, tapo realybe. Ir vienatvė kasmet, retėjant artimiesiems ir tolstant gimtai žemei — tartum laivui plaukiant nuo kranto — iš poetinės laikysenos pasidarė nebeatskiriama tavo likimo bei gyvenimo dalis. Ją ne vien eilėlavai — ją gyvenai. Ji ne-

jai knygai, kurią pavadinau "Norečiau prisijaukinti sakalą".

— Kaip žiūrite į lietuvių poezijos dabartį ir ateitį išieivijoje ir okupuotoje Lietuvoje? Kaip vertinate spaudoje pasirodžiusias nuomones bei užuominas, kad šiandieninis lietuvių poezijos ūgtelėjimas tėvynėje yra gera dalimi išsauktas laisvojo pasaulio lietuvių poezijos laimėjimų, atseit — jaučiama laisvųjų įtaka pavergtėsiems?

— Nežiūrint neapsakomai sunkių išieivijos sąlygų gimti ir tarpiti kūrybiniam žodžiui, mūsų poezija čia tebegyva. Ne tik tai tebegyva, bet susilaukia naujų ir jaunų poetų. Kadaise juk būkštavom, kad po vadinamųjų žeminiuku bei nužemintųjų bus tuštuma. Dabar gi turime talentingų poetų ir poetų, vos perkopusių dvidešimt metų! Kaip toliau vystysis jų kūryba, priklausys ir nuo jų pačių (kiek tikras tas pašaukimas, kiek intensyviai jie toliau

Ecce homo

Piešinys Ados Korsakaitės - Sutkuvienės

mokysis savos kalbos ir kiek skaitys savąja kalba parašytos literatūros kūrinių) ir, žinoma, nuo to, kiek ateityje atsiras čia lietuviška poezija skaitančių žmonių. Kol kas, deja, išieivijoje poezija Lietuvos sunkiai patenka. O juk tai pati tos pačios žemės literatūra. Tikėkimės, kad laikas ir kitokios sąlygos leis visiems lietuviams visur skaityti savą kūrybinį žodį.

Lietuvoj ne skaitytojų trūkumas ar dėmesio stoka slopino poeziją. Jų žargonu tariant, kritus asmenybės kultūrai, Lietuvoj poezija tikrai atsiskleidė ir išbujojo. Kai poetams nebeprikišama, kad jie rašo tik gryną poeziją, kasmet pasirodo ne tik vyresniųjų brandūs kūriniai, bet šimtai jaunų, talentingų merginų ir jaunuolių, kurių vardai netrukus bus tvirtai įrežti lietuvių literatūros istorijon. Sąmoningai neminiu nei išieivijos, nei Lietuvos jaunųjų poetų pavardžių, nes tokiame pasikalbėjime nebūtų nei vietos jiems visiems išvardinti, nei, pagaliau, paminėjus tik pavardę, neaptariant jų kūrybos, kad ir keliais sakiniais, nebūtų jie deramai pristatyti mūsų skaitančiajai visuomenei. Tačiau iš visos širdies džiaugiuos, kad galiausiai pasakyti: mūsų poezija ir čia ir, be abejo, tenai ne tik gyva, bet originali, gajai ir stipri.

Ar įtakos mūsų poezijai padarė Lietuvoje rašantiems? Manau taip, nes, skaitant jų poeziją (ypatingai pačių jaunųjų ir jauniausių), tai galima jausti. Kartais visas eilėraščių užmetimas, kartais frazė, kartais įvaizdžiai, kartais tikrai vidinė nuotaika rodo, kad tas ar kitas išieivijos poeto kūrinys tikrai buvęs skaitytas. Žinant, kaip mūsų žodis ieško ir randa kelią į ten, tai be galo džiuginą. Čia nėra (ir neturi būti) jokio pasipūtimo ar tuščio rungtyniavimo. Taip turi būti. Juk mes ir iš ju — ir tai pačių jauniausių — argi nieko nepasiriam? Lietuvių poezijos bet koks laimėjimas juk nėra anų arba šitų laimėjimas, bet mūsų laimėjimas. Be galo gera, kai jaučiame, kad kuo nors esame savo kūryba prisidėję prie šiandieninio, kaip sakote, lietuvių poezijos ūgtelėjimo tėvynėje. Galų gale, visų lietuvių poetų kūriniai, nežiūrint kur jie bebūtų parašyti, yra lietuvių literatūra, ir jų nei joks cenzorius, nei prokuroras, nei komisaras iš mūsų literatūros istorijos neišbrauks. Visi mes rašom Lietuvai ir lietuviui.

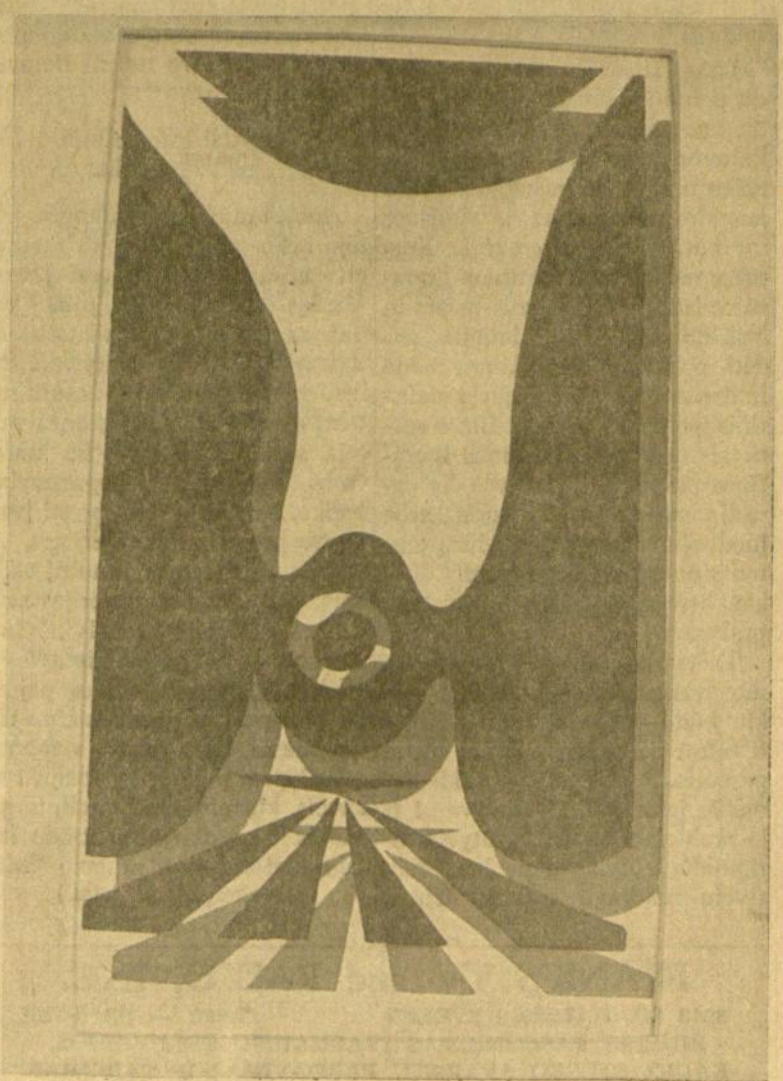
— Aplamai, ką Jūs galvotumėte apie poezijos egzistenciją šiame technikos atominiame amžiuje? Ar „mašinžmogio“ širdyje dar vis gali rasti vietos ir poezijai?

— Svajonė ir ilgesys išsakyti žmogiškąją tikrovę nekasdienišk-

ku žodžiu visuomet išlikis mummyse. Netikiu kad laikmetis, koks jis bebūtų, galėtų tai pakeisti arba visai nužudyti. Aišku, poezija, kaip ir visa, ką žmogus kuria, nuolatos kinta, nes poetai ieško naujų pasisakymo (iš tikrųjų, išprasmavimo) būdų ir savitų įforminimo galimybių. Gyvenamoji aplinka, taip pat nuolatos keisdamosi, tikrai duoda naujų stimulų ir naujos medžiagos.

Kitas dalykas, ar poezija šiandien žmogaus gyvenime tebeveidina tokį pat vaidmenį kaip ankstyvesniaisiais amžiais? Ar šių dienų žmogus turi laiko ir noro pabūti nors valandėlę pats su savim ir poezijos knyga tylumoje ir ramybėje, kad galėtų pavaikščioti, kartu su poetu, kokią tikrovę ir kitose dimensijose? Bet ir į tai atsakydami, turime atsiminti, kad žemės rutulį sudaro ne vien Europa ir Amerika. Žinoma, savos žaizdos mums skauda. Aš pats, jeigu būčiau galėjęs rinktis, mieliau būčiau eilėraščių trubadūru gadynėj.

— Spaudoje plačiai nuskambėjo, o žmonėse vis dar garsiai kalbama apie Jūsų pasikeitimą viešais laiškais su Jonu Meku. Tokiame aktualijos kontekste būtų įdomu išgirsti Jūsų nuomonę apie šiandieninę egzilės rašytojo prasmę ir poziciją pavergtos tautos akivaizdoje.

Alfonsas Krivickas

Tapyba

Bernardas Brazdžionis

VEIDAS VEIDAN

Nedažnai aš su jumis susitinku, idealai, lozungai, manifestacijos, — o paskui ir vėl atolydis, tyku, tartum Kalvarijoje, kėliais einant stacijas.

Pakely sustoja motinų būrys štai, aprauda sūnus arba dukteris, — Vieną kartą, kitą, trečiąkart po kryžium Kristus kris, — Kiek, žmogau, tu Jėzuso žaizdų turi?..

Kreditan įgiję sau namus, apverčiam svetimas žemes su Antikristu nueinam po ranka, apsilenkiam su Kristumi... Viešpatie, ar Tu tenai, o Viešpatie, tai mes ir vieni kitų nebeapajįstame...

Nedažnai sueinam taip — akis akn, Veidas taip veidan, tartum agapėje, ir padangės nusiblaivo, vakaras vaiskyn, ir visi ir vėl viena šventa parapija.

IESKOM MES PASAULY

Ieškom mes pasaulį pilnatis, kartais randam, kartais nesurandam ir pabudę vidury nakties guodžiamės senų dienų legendom.

Ieškom mes poezijos versmių, kasdienybėje braidydami po proza... Iš gyvenimo ir aš, deja, semiu ir poezijos ir prozos gerą dozą.

Kartais žodis kaip gėlė, o kartais kaip žaizda, kartais trūksta ritmo, kartais šilto tono, bet ir prozoj pasitaiko kai kada rast poezijos kaip gintaro geltono.

o pabudę vidury gyvenimo nakties guodžiamės jaunų dienų legendom. Ieškome poezijos pasauliui pilnatis ir pavasarių pavasarius surandam.

TAU IR MAN

Pesimistas ir opimistas

Tau pavasaris padavė ranką Ir tarė: "Mieloji, eime."

Tau gegužis šnabždėjo: "Užtenka, Pažiūrėk, kiek sapnų po žeme..."

Man ruduo šaltą padavė ranką Ir šypsodamas tarė: "Eiva!"

Ir einu per pavasario lanką Ir nuo saulės man svaigsta galva!

LIKIMO LAIVAS

Likimas išneša mus į bekraštę jūrą... Likimo jūroje vėl ieškome krantų, O regime tik sklautą žemą, niūrų Ir stovime virš uostų nerastų.

Kurie tartum blyški svajonė tola, O gūdūs vėjo gūšiai blaško juos... Ir plaukiame į švintantį nakties atolą Kol horizontas, kaip lanku apjuos.

Likimo laivą lydinčias žuvėdras, Bangų viršūnes ir dangaus gelmes — Ir tikime: yra,

yra kažkur yra kažkur pasaulis yra kažkur pasaulis giedras,

kurin, sudužus laivui, mus ban-ga iš-mes...

mes galim bent pasakyti ir par-

šyti laisvai ką norim, ką jaučiam, kuo gyvenam. Ir niekas tenesako, kad rašytojui neskauda, kai jis negali rašyti ir kalbėti saviems savoj žemėj. Ir nei vienas tenesveria mūsų patriotizmo arba mūsų meilės žmogui. Nei čia, nei tenai. — Ar mūsų egzodo literatūra atlieka jai skirtąjį uždavinį kūrybinio lygio ir minties angažavi-

mosi prasmę?

— Manau, kad atlieka, bet be galo sunku tokį sprendimą tarti bet kuriam iš mūsų. Ji tars laikas, kai bus parašyta viena (be sūnų ir posūnių, dukrų ir podukrų) lietuvių literatūros istorija. Joje, tikiu, vietos užteks visiems.

Stabai turgaus aikšteje

A. SOLZENICINAS

Aleksandr Isajevič Solženicin (g. 1918 m.) yra vienas iš žymiausių gyvųjų rusų rašytojų. 1945 metais jis bolševikų buvo suimtas ir sėdėjo kalėjime iki 1953 metų, po to buvo išstremtas į Kazachstaną, kur buvo suširgęs vežiu. Chruščiovui esant valdžioje, buvo reabilituotas, bet pastaraisiais metais vėl apkalintas ir pašalintas iš sovietinių rašytojų sąjungos. Pačioj Rusijoj Solženicinas pagarsėjo savo knyga "Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime", kurioje pavaizdavo šturpų stalininių metų terora. Kitos vėlesnės jo knygos išėjo tik užsienyje. Anglų kalba išleista: "The First Circle", "Cancer Ward", "Archipelag Gulag". Visų Solženicino veikalų pagrindinė tema yra šturpi laisvės troškiančio žmogaus situacija tą laisvę naikinančiam režime.

Vidinė įtampa tvinko jame — neišseknanči, bet džiuginanti. Jis net jautė tikslią vietą, kurioje ji buvo: priešaky krūtinės, už kaulų. Įtampa lengvai jį spaudė, kaip šiltas oras pūslės sienelės, sukeldama malonų skausmą, kuris buvo kažkaip net girdimas. Tik jo garsai nebuvo šios žemės ir ne ta garų rūšis, kurią užgriebia mūsų ausys.

Tas jausmas buvo labai skirtingas nuo ano, kuris jį gundė persekioti. Joją paskutinių savaitių vakarais. Šitas jausmas nebuvo jo krūtinėje, bet visose kūno dalyse.

Jis nešiojo tą įtampą savyje, ją puoselėjo ir nuolatos jos klausėsi. Jis dabar atsiminė, kad buvo tą įtampą išgyvenęs jaunystėje, bet vėliau visiškai ją užmiršo. Kas buvo tas jausmas? Ar ilgalaikis? Ar jis nebuvo apgaulingas? Ar jis visiškai priklausė nuo moterų, kurios jį sujudino? O gal kilo ir iš mistikos glūdinčios moteryje, prie kurios dar nesame pripratę ir su kuria nesame intymiai artimi? Ar vėlėliau jis nežūsta visiškai?

Pasakymas "pasidaryti intymiu" buvo dabar jam bereikšmis. O gal ne? Tasai jausmas krūtinėje buvo vienintelis jam palikusi viltis, kurią taip globiai saugojo. Jis tapo didysis siekimas, jo gyvenimo didžioji puošmena. Jis buvo nustebęs tuo, kas įvyko... Vegos esimas apdovanojo visą vėžininkų paviljoną poreikiais ir spalvomis. Vienintelis dalykas, išgelbėjęs vėžininkų skryiaus nuytimą, buvo faktas, kad jie buvo... draugai. Iki šiol Olegas matydavo ją gana retai ir tai tik trumpą laiką. Ji padarė prieš kelias dienas jam kraujo perpylimą. Jiedu vėl gerai pasikalbėjo, nors ir ne taip laisvai kaip paskutinį kartą, nes be jų buvo dar kita galia — lengvoji sesuo. Jis padarė viską, kad tik greičiau iš čia išeitų. Bet dabar, atleidimui priartėjus, jį graužė liūdesys. Už — Tereke jis jau nematys Vegos. Kas atsitiks tuomet?

Šiandien buvo sekmadienis. Tai vienintelė diena, kuomet nebuvo vilties jį pamatyti. Buvo šilta ir saulėta. Oras buvo ramus, pasirošęs dar labiau sušilti ir net perkaisti.

Olegas išėjo pasivaikščioti ligininės skly-

pe. Jis įkvėpdavo tirštą šilumą, kuri minkė jo kūną. Jis mėgino įsivaizduoti, kaip jį praleidžia sekmadienį. Ką jį veikianti?

Jo judesiai buvo tingūs, ne tokie kaip pirmiau. Jis jau nežengė tvirtai išilgai jo paties nubrėžtos tiesios linijos, staigiai neapsisukdavo, priėjęs jos galą. Jo žingsniai buvo silpni ir atsargūs. Kartais jis stapteldavo ir atsisėdavo ant suolo. Jei nebuvo arti žmonių, tai jis net išsitiesdavo. Tai toksai jis buvo šiandien. Jis vos pasivilkė. Jo chalatas nesusegtas ir atlapas. Susikūprinęs. Jis dažnai stapteldavo, užriesdavo galvą ir apžiūrėdavo medžius. Kai kurie iš jų jau turėjo plyštančius pumpurus, kitų lapai buvo tik pradėję augti: ažuolo lapai buvo dar visai nepasirodę. Bet vis tiek, visur buvo taip gerai.

Staiga, jis pamatė plotą, apaugusį skaisčiais žalia žole. Vietomis ji buvo nepaprastai aukšta. Buvo galima galvoti, kad ji pernykštė, jei ji neatrodytų tokia šviežiai žalia.

Ant vieno tako, apiberto akinančiais saulės spinduliais, Olegas pamatė Sulūbiną. Jis sėdėjo ant sulūžusio, be atramos nugurai, siauro medinio suolo. Susigūžęs ant savo klubų, jis buvo taip susisukęs, kad atrodė esąs palinkęs į priešakį ir atsilošęs atbulas. Jo ištiestos rankos ir sunerti pirštai buvo įsprauti tarp suglaustų kelių. Sėdėdamas su nuleista galva ant vienišo suolo, tai saulės ryškiai apšviestas, tai šešėlių apgaubtas, jis atrodė kaip paminklas netikrumui.

Olegas nebūtų turėjęs nieko prieš atsisėsti prie Sulūbino. Jis dar nebuvo pagrindinai su juo išsikalbėjęs. Jis norėjo dar ir dėl to, nes stovyklose buvo patyręs, kad žmonės, kurie nekalba, turi savyje kažką ypatingo. Be to, Olegas, simpatizavo ir domėjosi Sulūbinu dar ir todėl, kad pastarasis palaikė jo pusę viename ginče.

Tačiau jis nusprendė praieiti pro šalį. Stovyklos irgi jį išmokino, kad kiekvienas žmogus turi teisę palikti vienas su savimi. Jis pripažino tą teisę ir nenorėjo jos pažeisti.

Jis ėjo pro šalį, bet lėtai, batusi žarstinedamas žvyra. Sulūbinas matė batus. Jo akys sekė juos ir norėjo sužinoti kieno jie yra. Jis abejingai pažvelgė į Olegą ir rasi užsiminė: "Mudu esame iš vienos palatos, ar ne?" Olegas pajudėjo dar du lėtu žingsniu prieš tai, kai Sulūbinas užklausančiai pasisūlė: "Ar jūs nepanorėtumėte atsisėsti?"

Sulūbinas movėjo aukštąsonius batus, o ne paprastas šliures, tik ant kojų pirštų kabančias. Tai reikiškė, kad jis gali-eiti pasivaikščioti ir sėdėti lauke. Jo galva nebuvo pridengta. Prie viršugalvio buvo prilipę keli kuokšteliai žilų plaukų.

Olegas pasisuko į suolą ir atsisėdo, nors bandė sudaryti įspūdį, kad jam yra tas pat ar sėdėti ar vaikščioti, nors galvojo, kad būtų geriau atsisėsti. Jis žinojo, kad, kalbai

prasidėjus, jis galės pateikti lemiantį klausimą. Atsakymas jį bei bus raktas, leidžias visą žmogų suprasti. Bet vietoj to, jis tik paklausė: "Taip, tai užporyt, ar ne, Aleksiejau Filipovičau?"

Jam nebuvo reikalingas atsakymas, kad tai bus užporyt. Visa palata žinojo, kad Sulūbinas bus tą dieną operuotas. Svarbiausia buvo, kad jis kreipėsi į jį "Aleksiejau Filipovičau". Dar niekas palatoje taip nesikreipė į tylųjį Sulūbiną. Atrodė, kad vienas senas karys kalbėjo su kitu.

Sulūbinas linktelėjo galvą: "Tai paskutinė proga, nors šiek tiek pasišildyti saulėje".

"O ne, nepaskutinė", sugaudė Kostoglotovas. Tačiau, žiūrėdamas primerktos akies kampą, jis galvojo, kad iš tikrųjų gali būti paskutinė. Sulūbinas valgė mažai, mažiau nei apetitas reikalavo. Jis saugojosi, norėdamas sumažinti skausmus, pasireiškančius po gausesnės valgios. Bet tai mažindavo jo stiprumą. Kostoglotovas jau žinojo, kokią ligą turėjo Sulūbinas. "Tai jau nuspręsta, ar ne?"

"Jie nukreipia išmatas pro šone padary-

A. Solzenicinas

tą angą?", jis paklausė. Sulūbinas sučiaupė lūpas, o paskui palingavo galvą. Jiedu tylėjo valandėlę. "Kaip ten bebūtų, yra vėžys ir vėžys", paskelbė Sulūbinas, žvelgdamas prieš save, o ne į Olegą. "Viena vėžio rūšis suėda kitą. Kaip jis bebūtų biauirus, vis tiek yra blogesnių. Apie mano ligos rūšį negalima kalbėti su kitais, negalima prašyti pritarimo."

"Manasis yra toksai pat, aš galvoju".

"Ne, manasis blogesnis, kaip jūs besvaritytute. Mano liga yra ypačiai pažeminanti, ypačiai atstumianti. Pasekmės yra žiaurios. Jei aš palikčiau gyvas — o ir tai yra didelis jei — tai stovėjimas arba sėdėjimas šalia manęs, taip kaip dabar jūs, pavyzdžiui, bus nemalonus. Kiekvienas stengsis būti toliau nuo manęs. Net jeigu kas bus ir arčiau manęs, aš vis tiek galvosiu — matai, jis tai

tik prisiversdamas pakenciam... jis mane keikia. Tai reiškia, kad aš neteksiu žmonių draugijos".

Kostoglotovas galvojo valandėlę apie tai, tyliai švilpaudamas, ne lūpomis, bet pro sukštus dantis, išsiblaškusiai išspūsdamas orą. "Kaigi, nelengva nuspręsti, kuriam iš mūsų yra blogiau", jis pasakė — "Yra net sunkiau nei dalyvauti varžybose dėl pasisekimo ar laimėjimo. Savo bėdos yra pačios biaužiausias. Pavyzdžiui, aš galiu galvoti, kad mano gyvenimas susiklostė ypač nelaimingai. Bet kaip aš galiu tai žinoti. Gal jūs buvo dar šurkštesnis. Kaip aš galiu iš išorės nuspręsti?"

"Nuspręskite, nes tikrai jūs suklysite", atsakė Sulūbinas. Pagaliau atsigrižęs jis žiūrėjo į Olegą neramiomis, ryškiomis, apvaliomis, krauju pasruvusiomis akimis. "Žmonės, skęstantys jūroje ar kasantys dykumoje šulinį vandeniui surasti, nėra patys nelaimingiausi. Pats nelaimingiausias žmogus yra tas, kuris kasdien, išeidamas iš savo namų, atsitrenkia viršugalviu į durų staktą, nes ji yra per žema. Kiek aš suvokiū, jūs kovojote kare, vėliau buvote darbo stovyklose. Ar tai tiesa?"

"Tikrai taip, ir dar daugiau. Be aukštojo mokslo, be pakėlimo į karininko laipsnį, amžinai išstremtas". Olegas skaičiavo punktus apgalvotai ir nesiskūsdamas. "Taip, ir dar vienas dalykas, jaunas žmogau, vėžys".

"Po velnių... Kasgi yra jaunas žmogus? Gal būt jūs galvojate, kad aš esu jaunas, nes turiu savo galvą ant savo pečių ir nesu išsiauginęs naujo kailio".

"Kas liečia kitus dalykus, tai aš jums kai ką papasakosiu. Jums neteko per daug meluoti — ar jūs tai supratote? Mažiausia, jūs nebuvote verčiami per daug meluoti — ar jūs tai supratote? Mažiausia, jūs nebuvote verčiami per daug žemai lankstyti. Jūs turite tai įvertinti... Jūsų žmonės buvo areštuojami. Tačiau mes buvome varomi į mitingus jums nukaukinti. Jie žudydavo jūsų rūšies žmones. Tačiau jie vertė mus atsisotiti ir plojimais užgirti padarytus sprendimus... Ne tik pritari plojimu, bet ir reikalauji šaudomųjų būrių. Ar atmenate, ką jie rašydavo laikraščiuose? — "Kaip vienas žmogus visa tarybinė tauta sukilo pasipiktinime išgirdusi neturinčius pavyzdžio šlykščius nusikaltimus..." Ar jūs žinote ką "Kaip vienas žmogus" mums reiškia? Mes buvome, individualios žmoniškos būtybės... ir paskui staiga mes tapome "Kaip vienas žmogus". Plodami mes privalėjome laikyti mūsų stiprias rankas aukštai ore, kad tie aplink mus ir tie estradoje tai matytų. Nes kasgi nenorėjo gyventi? Kas prieš tai pasipriešino? Kur jie yra dabar? Aš pažinau vieną — Dimą Olitskį — jis susilaikė. Jis neprieštaravo, o gerasis dangau. Jis tik susilaikė, balsuojant Industrijos partijos narių sušaudymą."

"Pasiaiškink", jie šaukė, "Pasiaiškink". Jis atsistojo. Gerklė buvo sausa kaip kaulas. "Aš galvoju, jis pasakė, kad dvylikaitis revoliucijos metais, mes privalome surasti kitokias numalšinimo priemones..." — "Ah, niekšas. Bendrininkas. Priešo agentas". Kitą rytą jis gavo kvietimą atvykti į GPU... ir ten jis paliko visam gyvenimui".

Sulūbinas lankstė savo sprandą ir suknejo galvą iš vienos pusės į kitą. Palinkęs į priešakį ir atsilenkęs atbulas, jis sėdėjo ant suolo kaip didžiulis paukštis ant nepritaikintos jam laktos.

Kostoglotovas nudavė nesupratęs Sulūbino gyriaus.

"Aleksiejau Filipovičau", jis pasakė, "visa priklauso nuo skaičiaus, kurį ištraukiat. Jei padėtis apsiverstu, tai visa pradėtų vykti atvirkščiai: jūs būtute kankiniai, o mes prisi-talkėliai. Tačiau dar reikai pridurti: žmonės, tokie kaip jūs, suprantantys kas vyksta, kurie suprato tai nuo pat pradžių, išgyveno deginančias kancias. Bet tie, kurie tikėjo, kad taip turi būti, to neišgyveno. Jų rankos buvo suteptos krauju, tačiau, antra vertus, jos nebuvo suteptos krauju, nes jie nesuprato tikrovės".

Senas žmogus pažūrėjo į jį žambiniu, svilinančiu žvilgsniu. "Kas buvo tie žmonės, kurie tikėjo?", jis paklausė.

"Nagi, aš. Iki pat karo su Suomija".

"Tačiau, kiek yra tokių, kurie tikėjo ar tokių, kurie nesuprato? Aš žinau, kad negalima per daug reikalauti iš vaiko. Bet aš tikrai negaliu prileisti, kad visi žmonės tapo staiga silpanpročiai. Aš negaliu jį tikėti. Aš noriu. Senais laikais dvaro ponas, stovėdamas rūmų prieangyje, kalbėdavo visokius niekus, bet baudžiaminkai tyliai šypsojosi į savo barzdas. Dvarponis ir šalia stovintis anstolias tai matė. O laikui atėjus nusilenkti, visi kaip vienas žmogus nusilenkdavo. Ar tai įrodo, kad ūkininkai tikėjo ponu? Kokios rūšies asmuo jūs turite būti, kad tuo tikėtumėte?"

Sulūbinas širdo vis labiau. Jis turėjo vėdą, kurį stiprus susijaudinimas smarkiai iškreipdavo ir pakeisdavo, nepalikdamas nė vieno ramaus bruožo.

"Apie kokią žmonių rūšį mudu kalbame?", jis tęsė. "Staiga visi profesoriai ir visi inžinieriai pasiverčia kenkėjais. Ir tuo tikima. Pilietinio karo metu geriausi divizionų komandieriai tampa vokiečių ir japonų šnipais. Ir jį tą tikima? Lenino visa senoji gvardija parodoma, kaip niekšiškos išgamos. Ir jį tą tikima. Jo paties draugai ir pažįstami nukankinami kaip liaudies prieštai. Ir tuo tikima. Milijonai rusų karių išdioda savo kraštą. Ir vis tuo tikima. Ištiesios tautos, seniai ir didikai, sunaikinamos. Ir vis jis tuo tiki. Tai kas per žmogus jis yra, aš noriu paklausti? Jis yra beprotis. Bet ar gali visa tauta būti bepročiai? Ne, jūs turite man atleisti. Žmonės yra pakankamai protingi. Yra daug paprasčiaus. Žmonės norėjo gyventi. Sakoma, didelės tautos turi dėsni — ištesėti ir išlikti gyvomis. Kuomet kiekvienas iš mūsų numirs ir Istorija, atsistojus prie kampo, paklaus "Kas jis buvo?" bus tik vienintelis galimas Puškino atsakymas. "Mūsų niekšiškais laikais... Žmogus buvo tironas, išdavikas ar kalinys". Olegas krūptelėjo. Jis nežinojo eilėrašcio, kuris buvo perversiančiai teisingas. Poetas ir teisybė beveik fiziškai sutapo. Sulūbinas, mojuodamas atkištu pirštu, prabilo: "Poetas nesurado eilėraštyje vietos žodžiui "kvailias", nors jis žinojo, kad jų yra pasaulyje. Ne, faktiškai yra tik trys galimi atve-

(Nukelta į 5 pusl.)

TARP ŽYDROJO IR JUODOJO ROMANTIZMO

DR. JONAS GRINTUS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Abejonės dėl realizmo

Turėdami šitokios romantinės inspiracijos šiandieninį kūrinių kaip J. Marcinkevičiaus "Mindaugą", suabejojame ir dėl realizmo, kaip svarbiausios krypties lietuvių literatūroje. Todėl pradėdame klausti, ar pirmasis didysis lietuvių literatūros kūriny — Kristijono Donelaičio "Metai" nėra bent per pusę romantiškas, nors esame įpratę tą poemą laikyti pirmuoju realistiniu kūriniu net visuotinės literatūros plotmėje.

Be realistinių sugestijų iš šalies galime nesunkiai pastebėti, kad "Metų" autoriaus idealistinė pasaulėžiūra, jo poemoj reikiama protestas prieš civilizacijos nuvargintus aristokratus, jo simpatijos pasaulietiškos civilizacijos nesugadintiems žmonėms — lietuviams baudžiauninkams, — Donelaičio jautrumas gamtai — vis tai romantiniai bruožai, kurie stipriai konkuruoja su realistiniais tamsiais baudžiaivos bei

papročių paveiksiais, su realistiniu vaizdavimo būdu ir dažnai tokia pat kalba. Taigi būtų teisinga Donelaičio "Metus" laikyti pusiau realistine, pusiau romanti-ne poema, jei kam nepatiktų integralinio realizmo vardas.

Priešus prie šitokių išvadų dėl senojo Donelaičio ir jaunojo Marcinkevičiaus, pradėdi pastebėti, kad tikrųjų realistų su tamsiu pamušalu lietuvių literatūroj nėra daug. Kaip realistai abejonių nekeliu D. Poška, Žemaitė-Zyman-tienė, Lazdynų Pelėda-Lastauskienė, J. Baltušis, J. Paukštelis, V. Ramonas, K. Barėnas, Al. Baronas ir dar vienas antras, bet už šiuos vyresnis Vienuolis-Zukauskas jau turi romantinių pradų. Šitokių pradų dar daugiau rastume didžiuosiuose mūsų literatūros stulpuose kaip A. Baranauskas, A. Vienuolis, V. Pietaris, Mairo-nis, Vaižgantas, M. Pečkauskaitė, V. Krėvė, B. Sruga, Putinas, neišskiriant nė J. Aiščio, B. Braz-džionio, K. Bradūno, N. Mazalaitės. Neužsirūstintų, tur būt, nė A. Vaičiulaitis, J. Gliuda, J. Kra-

likauskas, Alė Rūta, jei jų kūriniuose atrastume vieną antrą romantinį bruožą.

Matant šitokią romantizmo pradų persvarą, savaime peršasi mintis, kad reikia kritiškai peržiūrėti lietuvių literatūros istoriją bei išryškinti lietuvių rašytojose tuos nerealistinius pradus, kuriuos tur būt, tyčiom užtemdė K. Korsako redaguota "Lietuvių literatūros istorija". Platesnis tų pradų atskleidimas galėtų daugiau padėti, pozityviai sprendžiant meno ir literatūros krizę, negu socialistinis realizmas, arba piršimas sekti tais tariamai modernios literatūros pavyzdžiais, kuriuos čia pavadiname antiromantizmu, arba juodoju romantizmu. Mūsų tautos situacijoje mėgavimasis šitokia literatūra būtų nevaisinga, prabanga.

Tačiau pasisakymas prieš tariamo avangardizmo prabangą jokiū būdu nereiškia noro ativerti mūsų literatūrą nuo šių dienų pasaulio. Priešingai, juo reikia domėtis, jame veikliai dalyvauti ir jo problemas spręsti pozityviai originalia kūryba, o ne bergždžiu atvejų madingu sekimu. Tiesa,

kad ir mūsų rašytojai nujaucia mady pavojų rimtajai literatūrai. Tai neblogai liudija vadinamojo absurdinio teatro neseni lietuviški kūriniai.

Savitai integralinio realizmo keliu

Anoje geležinės uždangos pusėje neabejotinai sąlygti su madingu absurdo teatru turi Juozas Grušas ir Kazys Saja, o šioj uždangos pusėje — Kostas Ostrauskas ir Anatolijus Kairys. Iš šių keturių rašytojų trys absurdinio teatro mėgstamas priemonės vartoja savarankiškai — ne žiūrovams apsvaiginti beprasmybės tvaikė, bet pozityviai spręsti įvairius problemas. Sakysim, A. Kairys, vartodamas atbulinį veiksma, groteską bei alegorijas savo dramose ("Viščiukų ūkis", "Curriculum vitae", "Palikimas" ir "Sviesa"), tas priemonės pajungia pozityviems, patriotiniams uždaviniais, nors dėl šių visuomeniškai pedagoginių intencijų nukencia kūrinių irracionalinis gilumas. Šiuo atžvilgiu atrodo laimingesni K. Saja su savo "Ma-

(Nukelta į 5 pusl.)

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
RIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS,
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Chicago Savings

and Loan Association

NEW RATES

6% PER ANNUM
OF \$5000.00 OR MORE
ON CERTIFICATES
2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00
One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00 OR MORE
6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
PASSBOOK ACCOUNTS
\$100.00 Minimum

5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4 Thurs and Friday 9 to 8 Sat 9 to 12:30

STABAI TURGAUS AIKSTĖJE

(Atkelta iš 4 pusl.)

jai. Kadangi aš neatsimenu buvęs kalėjime, kadangi tikrai žinau nesu buvęs tironu... tokiu atveju, reiškia...". Šulūbinas nusišypsojo. Paskui pradėjo kosėti. "Tai reiškia..." Bekosėdamas, jis suposi ant savo šlaunų tai į priekį, tai į užpakalį.

"Ar jūs galvojate, kad toksai gyvenimas buvo lengvesnis nei jūsų? Visą gyvenimą aš skendėjau baimėje. Tačiau aš dabar noriu pasikeisti vietomis su jumis".

Kaip Šulūbinas, Kostaglotovas linksėjo pirmyn ir atgal, pliumptelėjęs ant siauro suolo kaip skiauterėtas paukštis ant laktos.

Jų juodi, nuožulniai pasvirę šešėliai gulėjo sustirę priešais juodu ant žemės.

— "Ne, Aleksiejau Filipovičau, jūs klystate. Tai per daug urminis pasmerkimas, per daug grubus. Mano supratimu, išdavikai buvo tie, kurie rašė įskundimus arba buvo liudininkai. Tokių yra milijonai. Galima skaičiuoti, kad kiekvienam įskundėjui atitenka vienas, sakykim, du ar trys kaliniai, ar ne? O tai įrodo, kad jų yra milijonai. Bet kiekvieną iš jų užrašyti išdaviku, tai per greitas sprendimas. Ir Puškinas pasiskubino. Andra nulaužia medžius, bet žolę tik sulenkia. Ar tai reiškia, kad žolė išdavo medį. Kiekvienas turi savo gyvenimą. Jūs pats pasakėte, kad tautos įstatymas yra išlikti gyva."

Šulūbinas taip susiraukė, kad dingto jo akys ir tik likutis jo burnos buvo matomas. Trumpą akimirką buvo matomos jo didelės apvalinos akys bet tuojau jos dingdavo, palikdamos tik raukšlėtą, akla odą.

Jis leido atsipalaiduoti veidui. Jo akyse buvo tokios pačios tabokiniai rudos lėlikės, tokie patys paraudonėję akių baltymai. Bet

dabar jų žvilgsnis buvo drumstas. Staiga jis pasakė: "Gerai, bandykime išreikšti tai švelnesne forma — minios instinktu, baimė palikti vienam, už bendruomenės ribų. Čia nėra nieko naujo. Francis Bakon'as sugalvojo dar XVI šimtmečiu stabų doktriną. Jis teigė, kad žmonės nelinkę gyventi grynu pažinimu. Todėl jiems yra taip lengva užteršti mokslą prietarais. Prietariai yra įvairūs stabai... "Padermių stabai", Bakon'as juos vadina "urvų stabais".

Kuomet jis pasakė "urvų stabai", Olego sąmonėje gimdavo tikroviškas urvas, dūminis, su ugniaviete viduryje, kur laukiniai kepė mėsą. O urvo gilumoje, beveik nežvelgiamas, stovėjo melsvas stabas... "Teatro idolai"... Kur tas ypatingas stabas galėjo būti randamas? Prieangyje? Uždangoje? Ne, tinkamesnė vieta galėtų būti teatro priešakyje esąs skveras, sodno centre.

"Kas yra teatro stabai"? Teatro stabai yra kitų orios nuomonės, kuriomis asmuo nori vadovautis, vertinti jomis tai, ko pats nėra patyręs.

— "Bet taip labai dažnai atsitinka". — "Tačiau kai kada jis yra pats tai patyręs, tik jam yra patogiau netikėti tuo, ką yra matęs." — "Aš mačiau tokių atsitikimų"... — "Kitas teatro stabas yra per didelis palinkimas sutikti su mokslo įrodymais. Kai kurie vadina tai savanorišku kitų žmonių klaidų priėmimu." — "Tai yra puiku", pasakė Olegas. Ta idėja jam labai patiko. "Savanoriškas kitų klaidų priėmimas... Tikrai taip".

"Pagaliau, esama stabų turgaus aikštėje." "Tai buvo lengviausia išsivaizduoti: alebastrišnis stabas, aukštai iškilęs virš knibždančios aikštės minios". "Turgaus aikštės stabai yra klaidos, kylančios iš žmonių tarpusavio santykiavimo ir draugijinių gyvenimo. Tai klaidos, kurias žmogus daro iš įpratimo, vartodamas kai kuriuos posakius ir formules, pažeidžiančias protavimą. Pvz. "Liaudies priešas"... Nė vienas iš mūsų "Išdavikas". Pakanka prikergti vieną iš tokių posakių bet kuriam žmogui, ir visi jo išsižadės".

Šulūbinas pabrėždavo kiekvieną tų šūkių, išsviesdamas pirma vieną, o vėliau kitą ranką. Ir vėl jis atrodė kaip su pakirptais sparnais paukštis, bandydamas kreivais ir nerangiais judesiais pakilti ir skristi.

Saulė buvo karštesnė nei paprastai būna pavasarį, ir gerokai įkaitino jų nugaras.

Medžių šakos dar nebuvo susiraižę ir nemetė šešėlio. Dangus dar nebuvo išblėšęs nuo pietų saulės karščio. Tarp baltų drėbinių mažų plaukiančių debesų buvo dar matomas jo žydrumas.

Tačiau Šulūbinas arba ne matė arba netikėjo tuo ką matė. Jis, iškėlęs vieną pirštą aukščiau savo galvos ir jį kratydamas, pasakė: "Ir virš visų stabų yra baimės dangus su kabančiais pilkais debesimis. Kai kada vakarais susirenka stori, žemi debesys, juodi ir pilki debesys, nors dar nematyti artėjančios audros. Anksti nusileidžia tamsa ir niūrumas. Visas pasaulis skleidžia neįtikėtiną, Ir atsakubą didelis noras eiti ir pasislėpti po mūrinio namo stogu ir lindėti su šeima prie ugniaviets. Aš gyvenau po tokiu dangumi jau dvidešimt penkerius metus, o gal ne dvidešimt aštuonerius, tai galite patys suskaičiuoti. Pradžioje aš tylėjau dėl mano žmonos, paskui dėl mano vaikų, galop dėl mano paties nuodėmingo kūno. Tačiau mano žmona mirė. Ir mano kūnas yra tik pilnas išmatų maišas. Joms išėiti bus išgrežta viename kūno šone anga. Ir mano vaikai išaugo tokie kietaodžiai, beširdžiai. Net neįmanoma suprasti, kodėl taip įvyko. Ir kuomet mano duklė netikėtai pradėjo man rašyti — laike paskutinių dviejų metų ji atsiuntė man tris laiškus, ne į čia, bet į mano namus, tai išaiškėjo, kad ji tai padarė spaudžiama partinės organizacijos, pareikalavusios su norminti santykius su tėvu. Ar kas gali tą suprasti? Bet jie nereikalavo to iš mano sūnaus..."

Šulūbinas atsisuko į Olegą ir papešiojo krūmingus antakius. Visa jo išvaizda buvo pasiūšusi. Staiga Olegas sužinojo, kas jis esąs — jis esąs išprotėjęs malūnininkas iš Daržomizskio operos Rusalka. "Aš malūni-

ninkas? Aš nesu malūnininkas, aš esu varnas."

"Aš net gerai neatmenu, gal būt tuos vaikus aš tik sapnavau, gal jų visai nebuvo... Paklausk, ar žmogus gali pasidaryti toks kaip trinka? Trinkai yra vis tiek ar drybsoti vienai ar tarp kitų rastigalių.

Mano gyvenimo būdas yra toksai, kad jei aš neteksiu sąmonės, nugriūsiu ant grindų ir numirsiu, tai niekas manęs daug dienų nesuras, net mano kaimynai. Tačiau klausyk! Jis stipriai sučiupo Olegą už nugaros tarsi išsigandęs, kad Olegas jo negirdės. "Aš dar vis saugausi, taip kaip pirmiau, aš dairsiu aplink. Aš žinau, kad išsipasakojau palatoje, bet aš niekuomet nedrįstu nieko pasakyti Kokandoje ar darbovietėje. O jei aš dabar jums pasakojau, tai tik dėl to, kad jie jau atstumia vežimėlį, kuriame veš mane operacijai... Net ir dabar aš nieko nepasakysiu, jei čia būtų trečias asmuo. Ne, niekuomet. Taip iš tikrųjų yra. Tai yra siena, prie kurios jie pristūmė... Aš esu baigęs žemės ūkio akademią. Ten buvo platūs istorinio ir dialektinio materializmo kursai. Tačiau tuomet ažuolai pradėjo grūti. Muratovas virto žemės ūkio akademiijoje. Tuzinai profesorių buvo areštuoti. Reikalavo prisipažinti padarius klaidas. Aš prisipažinau. Reikalavo jų atsižadėti. Aš atsižadėjau. Nedidelis nuosimtis sugebėjo išlikti. Taigi, aš buvau nuosimčio dalis. Aš pradėjau studijuoti grynąją biologiją. Aš pasijutau esąs ramiamis danguje. Tačiau tuomet vėl prasidėjo valymas. Ir dar koksai! Biologijos departamento profesorių katedros buvo iššluotos aštriai šluota. Jie pageidavo, kad nutrauktumėte dėstyimą. Labai puiku. Aš tai padariau. Aš dar toliau eįau — pasidariau asistentas. Aš sutikau tapti mažu žmogeliu."

Jis visuomet buvo toks tylus palatoje, o dabar kalbėjo nepaprastai laisvai. Galima buvo manyti, kad viešas kalbėjimas buvo jo kasdieninis užsiėmimas.

— "Jie naikino veikalus, kuriuos parašė

didieji mokslininkai. Jie keitė mokymo planus. Puiku. Aš sutikau su visu kuo. Jie patarė, kad mes suderintumėme anatomiją, mikrobiologiją ir neuropatologiją su vieno nemokšos agronomo ir vieno sodininkystės eksperto teorijomis. Bravo! Aš sutinku! Aš balsavau už."

Ne. To buvo per mažą. Ar nesutiktumėte atsisakyti asistentūros? Gerai, aš nesiginčijau. Aš nutariau paruošti naujus metodus biologijos dėstyti mokyklose. Tačiau mano pasiaukojimas nebuvo priimtas. Iš manęs atėmė visus darbus. Labai puiku. Aš sutikau būti knygyninku tolimajame Kokande. Aš ilgai traukiausiu. Vis dėlto aš esu gyvas ir mano vaikai baigė universitetą. Bet tuomet knygyninkai gavo slapta valdžios instrukcijas: sunaikinti kai kurių autorių knygas. Puiku. Tai nebuvo mums nauja. Ar prieš dvidešimt penkerius metus aš nebuvau paskelbęs, kad reliatyvybės teorija yra kontrrevoliucinis obskurantizmas? Tad aš padariau sąrašą. Mano partijos sekretorius ir ypatingo skyriaus atstovas jį pasirašė. Ir mes kimšome knygas į krosnį... Į krosnį visas genetikas, kairiųjų estetiką, etiką, kibernetiką, aritmetiką... Jis vis dar galėjo juoktis, tas išprotėjęs varnas. Kodėl kurti lauzus gatvėje? Nerėikalinga histronika! Leiskite tai padaryti ramiamis kampelyje, leiskite sumesti knygas į krosnį. Krosnis mus šildo!

Vis dėlto pavyko išsaugoti šeimą. Mano duklė yra provincinio laikraščio redaktorė. Ji net parašė lyriškų eilėraščių."

Kur kas jam per platus lignonis chalatas atrodė dabar kaip pora bejėgių sparnų.

"T-a-i-p, aš sutinku", tik tiek galėjo pasakyti Kostaglotovas. "Jūsų gyvenimas nebuvo lengvesnis už mano."

"Iš tikrųjų, taip", pasakė Šulūbinas, gaudydamas orą. Jis atsisėdo patogiau ir pradėjo ramiau kalbėti. Aš labai norėčiau atspėti šitų kintančių istorijos laikotarpių mįslę.

(Bus daugiau)

TARP ŽYDROJO IR JUODOJO ROMANTIZMO

(Atkelta iš 4 pusl.)

mutų medžioklė" ir J. Grušas su savo drama "Meilė, džiazas ir velnias". Ypač gili atrodo ši pastaroji tragikomedija.

Kadangi paskaitos rėmai neleidžia tų dramų nagrinėti, todėl ir čia plačiau nekalbėsime nei apie A. Kairio, nei apie K. Sajos pastarųjų metų kūrinius. Tačiau pa-sakyti reikalui negalima nepasakyti kelių žodžių apie J. Grušo "Meilė, džiazą ir velnią".

Ši aktuali tragiškoji komedija yra pavyzdys, kuris akivaizdžiai parodo, kaip realistinėmis, groteskinėmis, alegorinėmis ir romantinėmis priemonėmis galima sukurti sintetinį pozityvaus skambesio kūrinių, nors jis atrodo atremtas į juodas aktualijas — į didmiesčių suvalkatėjusį ir sužvėrėjusį jaunimą, kurio atstovai tinka juodajam romantizmui. Šiame kūriny didžiausias J. Grušo meninis laimėjimas — nuostabus, kontrastiškai sukurtas, nelaimingos septyniolikmetės Beatričės, kasdieniškai vadinamosios Betos, personažas. Ši valkataujančių jaunuolių draugė brutaliame didmiesčio padugnių pasauly vis dėlto sugeba išlaikyti ir jautrią, idealus mylinčią, artimui besiaukojančią širdį ir skaisčią sielą. Nors sužvėrėjusių draugų aplinkoj Beatričė žūsta, bet kaip tik žūdamai jai iškelia meilės idealo skaisstumą. Jis nušviečia kriminalinį juodumą valkatyno, kuriam skaistybės sunaikinti vis dėlto nepavyko.

Bet čia tuoj reikia pridurti, kad įspūdingą Beatričės personažą J. Grušas yra sukūręs kontrastų metodu. Per šį retą, simbolišką, bet gyvą personažą autorius parodo kilnaus, humanistinio, gal būtų, krikščioniško idealo grožį, kurį krikščioniško idealo grožį, kurį mergaitė idėję ją auklėjusi močiutė. Dėl šio idealo susidūrimo su didmiesčio tikrovės šiurpia tamsa "Meilė, džiazas ir velnias" gali būti pavadintas naujoviškos romantikos kūriniu. Bet, jei kam šios tragiškosios komedijos priskyrimas romantizmui atrodytų per-

drąsus, ją būtų galima rikiuoti į integralinio realizmo kūrinių eilės. Integraliniam realizmui jinau tiktu dėl to, kad J. Grušas tame savo kūriny neneigia jokio būties aspekto, nieko, kas yra ir gali būti. Iš kitos pusės, jis vartoja visas priemones — realistines, romantines, simbolines, alegorines, groteskines, — kiek jos tinka jo pagrindiniam meniniam tikslui: šiurpios tikrovės ir idealo grožiui atskleisti. Tai integralinio realizmo metodas.

Pabaigai belieka trumpai pasakyti tai, kas buvo dėstyta plačiau. —Stovint prieš komunistų brukamą socialistinį realizmą ir prieš juodąjį šių dienų romantizmą, kurį mums perša neornamen tuotos generacijos kai kurie literatūros kritikai, negalima užmiršti, kad žydiojo romantizmo, kuris Europos literatūroj dar nėra išblėšęs. Išaugęs iš krikščioniškųjų pradų, anas romantizmas yra padėjęs susiformuoti patiems žymiausiems lietuvių literatūros stulpams. Jo kai kurie pradai dar gaivina literatūrinę kūrybą ir šiandien Lietuvoje taip pat kaip krikščioniškojo humanizmo ilgesys. Tačiau romantizmas ir krikščioniškos humanizmas telpa integraliniame realizme, kuris neneigia jokio būties aspekto ir iš anksto neatmeta jokių literatūrinių priemonių. Ši sintetinė kryptis galėtų suartinti lietuvių rašytojus Rytuose ir Vakaruose bei pozityviai prisidėti, sprendžiant literatūrinę krizę pasauly. Kas į šį sprendimą nesijaustų pajėgus įsijungti sava kūryba, iš to būtų lauktina minčių pritarimo ir konkrečios paramos tai lietuvių literatūrai, kuri nori stovėti aukščiau žemės bent per metrą, kaip galvojo Balys Sruoga. 1970.VII.20

Jauna mergina atėjusi į krautų kreipėsi į pardavėją: — Norėčiau pirkti kokią tinkamą dovaną vienam vaikiniui, kuris rašo ilgus ir gan modernius eilėraščius. — Manau, kad tinkamiausia dovana būtų, pintinė cigarečiųams, — patarė pardavėjas.

SAVERS SAVE. SPECULATORS WORRY.

WHAT IT MEANS TO BE A STANDARD FEDERAL SAVER...

Starting a savings account with Standard Federal is the beginning of a new experience... an experience of complete confidence and assurance. It's the big reason so many savers come to Standard Federal.

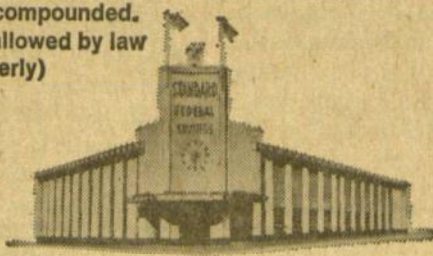
They are confident in the management which has made Standard among our nation's most respected and strongest savings institutions. They know they can get their hard-earned savings whenever they need them. Our record of over 61 years of safety and ready availability of funds gives them confidence in knowing that they can have their money at any time. And what is equally important is that they will get back every dollar they saved in full... plus interest (currently the highest rates allowed by law).

If you are looking for a good, sound, proven investment, free of the dangers of wild market fluctuations, consider a savings passbook or certificate account at Standard Federal. Join the over 60,000 savers who can look with satisfaction and assurance to a growing insured savings account at this outstanding savings institution — Standard Federal.

	ANNUAL YIELD	ANNUAL RATE	MIN. BALANCE	MIN. TERM
CERTIFICATE ACCOUNTS	6.18%	6.00%	\$5,000	TWO YEARS
	5.92%	5.75%	\$1,000	ONE YEAR
Gold Eagle PASSBOOK ACCOUNTS	5.39%	5.25%	\$50	3 MONTHS

- Regular Passbook Account, 5% annual rate, yields 5.13% per year when compounded.
- Highest savings interest rates allowed by law
- Compounded Daily (Paid Quarterly)

ASSETS OVER \$145,000,000
RESERVES OVER \$12,900,000

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 847-1140

SERVICES • A Variety of Insured Savings Plans • Home Mortgage Loans • Christmas Club Accounts
Vacation Club Accounts • Travelers Checks • United States Savings Bonds
• Free Savings Transfer Service • Free Parking

OFFICE HOURS • Monday & Thursday, 9 a. m. to 8 p. m. • Tuesday & Friday, 9 a. m. to 4 p. m.
• Saturday, 9 a. m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted

NAUJI PATVARKYMAI

Dabar galioja persiuntimui apmokėtu maitu siuntinių į U.S.S.R.

Palengvinama daiktų klasifikacija, kaikiems dalykams pakeičiamas maitas, ir t.t.

SENA PATIKIMA FIRMA

Ir toliau tarnauja vis augančiai Klientūrai, yprastu tradiciniu būdu, kaip tarnavo 40 savo egzistavimo metų.

Jei esate vienas iš tūkstančių mūsų patenkintų klientų, dėkojame jums už jūsų paramą. Jei ne, prašome išbandyti mūsų patarnavimą ir tada jūs mums dėkosite.

PASTU GAUNAMI SIUNTINIAI TĄ PACIĄ DIENĄ PARUOSIAMI PERSIUNTIMUL.

Naujausio katalogo ir naujausių patvarkymų kreipkitės į

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

723 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
TEL. — 215 925-8455

NEW YORK CENTRAL OFFICE

220 Park Ave. South, New York, N. Y. 10003
TEL. — 212 982-8410

Arba į bet kurį mūsų skyriaus atstovą

PHILADELPHIA, PA. 19123 1013 N. Marshall Street WA 5-8878	ELIZABETH, N. JERSEY 07201 956A Elizabeth Street 354-7608
BAITIMORE, MD. 21224 3206 Eastern Avenue DI 2-2374	HAMTRAMCK, MICH. 48212 11415 Jos. Campau Avenue 365-6350
SO. BOSTON, MASS. 02127 390 West Broadway AN 8-8764	KANSAS CITY, KANSAS 66102 18 South Bethany AT 1-1757
CHICAGO, ILL. 60632 4102 Archer Avenue Tel. 254-4144	MIAMI, FLORIDA 33138 6405 Biscayne Boulevard FR 9-8712
BRANCH CHICAGO, ILL. 60622 2242 W. Chicago Avenue BE 5-7788	MINNEAPOLIS, MINN. 55418 2422 Central Ave. N. E. (612) FE2-4908
CLEVELAND, OHIO 44119 787 East 185th St. 486-1836	NEW BRITAIN, CONN. 06052 97 Shuttle Meadow Avenue Tel. 224-0829
DETROIT, MICH. 48210 6460 Michigan Avenue TA 5-7560	NEW YORK, N. Y. 10003 101 First Avenue OR 4-3930
OMAHA, NEBR. 68107 5524 So. 32nd Street 731-8577	PARMA, OHIO 44134 5432 State Road 749-3033
PITTSBURGH, PA. 15222 346 Third Avenue GR 1-3712	ROCHESTER, N. Y. 14621 683 Hudson Avenue BA 5-5923
LOS ANGELES, CALIF. 90020 2841 Sunset Blvd. 213-382-1568	VINELAND, N. J. 08360 Parish Hall West Landis Avenue 609-691-8423
SAN FRANCISCO, CAL. 94122 1236 — 9th Avenue LO 4-7981	SEATTLE, WASH. 98103 1512 N. 39th Street ME 3-1853
TRENTON, N. J. 08611 730 Liberty Street LY 9-9163	SOUTH RIVER, N. J. 08882 168 Whitehead Avenue 257-2113
WORCESTER, MASS. 01604 82 Harrison Street 417-798-3347	HARTFORD, CONN. 06103 11 Charter Oak Ave. 249-6255

CENTRAL OFFICE NEW YORK

220 Park Avenue South
New York, N. Y. 10003 — Tel. 212 — 982-8410

GLOBE PARCEL SERVICE, INC. yra PODAROGIFTS, INC. įgaliojimi dovany užsakyms iš Sovietų gamintų daiktų: automobilių, šaldytuvų, televizijos aparatų, motociklų, rūbų ir t. t.

LEIDINIŲ DAUGIAŽODŽIŲ PAVADINIMŲ RASYMAS

STASYS BARZDUKAS

Tai antrasis klausimas, taip pat gyvai svarstytas JAV ir Kana...

Knygų daugiažodžiai pavadinimai

Knygų daugiažodžius pavadinimus dabar esam linke rašyti vienodai: didžiųjų raide rašom tik pirmąjį žodį...

Lietuvių Katalikų mokslo akademijos asistentų suvažiavimo Toronto, Kanados...

gautomis vėliau jis išdėstė "Kirčio ir priegaidės mokslą" (Lietuvių kalbos žodyne, XIX-LII psl.)...

Mokytojų nuotakos

Atrodo, daugumas mūsų mokytojų buvo linkę likti prieklauso...

Kabučių vartojimas

Iš duotųjų pavyzdžių matyti, kad tekstuose knygų ir visų kitų spaudinių pavadinimai paprastai suimami ir kabutėmis...

KAS PASUKO ŽEMĖS AŠĮ?

Hipotezių apie mūsų planetos pradžią yra apšiai. Tačiau i klausimą — Kas pasuko žemės ašį? — atsakyti negalėjo nei Aristarchas iš Samo, nei Kopernikas, nei Galilėjus...

Galų gale šitai mįslei atėjo galas. Šiomet žvystelėjo nauja kosmogonija. Ir ne kur kitur, bet mūsų mažoje Lietuvoje...

Antai skaitome š. m. "Pergalėje" (Nr. 4) žilagalvio astrologo Justo Paleckio kupletus "Leninui ir partijai"...

Kaip liaudies milijardų žvilgsniai saulę susitinka — Ties Kremliumi žmonijos taurios mintys susirinko. Tai liaudis, Leniną pagerbdama, jam taria ačiū, Kad Spaly jis su Partija pasuko žemės ašį.

Idomu, kaip į paskutinę eilę atsilies Berkeley mokslininkai? Tačiau Paleckio tezė literatūrai nenustebina. Kosmogonija ir poezija sovietuose dažnai susijungia...

Kaip pasielgtų Leninai šią biatūrią valandą, Ką Leninai darytų? Aišku, Lenino dvasia jam liepia tylėti. Ne tik Leninai, bet ir Pasaulinė mieliausia revoliucija...

Naivius epitetus atmetus į ša-lį, paskutinėje Žukausko frazėje, kaip yla iš maišo, lenda ironiška tiesa — "revoliucija tylėti liepia". Liepia tylėti pavergtam žmogui.

Sustokime prie palyginti gabaus, sovietinėje orbitoje pagarsėjusio poeto Justino Marcinkevičiaus. Kokią pyliavą jis atiduoda šių metų leninadaui? Labai drūta! Jis yra parašęs apčiuopiamą ciklą "Šiandieninis Leninai", kuriame bolševizmo steigėjas apibūdinamas visokeriopai: dirbantis, kalbantis, kuriantis. Leninai bтовeniškai šelsta, čia vėl "greibiniai valdavimų ir pažadų planetai".

Būtų nepatogu šalia J. Paleckio nepaminti A. Venclovos. Jis yra žymiai santūresnis ten pat atspausdintame eilėraštyje "O, dar ne laikas..." Bet ir čia ganėtinai valiavimų ir pažadų planetai.

Lietuvų: didžiųjų raide rašyti tik pirmąjį žodį ne tik knygų, bet ir laikraščių bei žurnalo pavadinimuose. Juo labiau, kad kai kurie autoriai bei laikraščiai, pvz. Darbininkas, šitaip jau ir čia rašo. Žodžiu, reikia tartis ir susitarti.

Statysim, puošim, ginsime planetą Gegužų, spalylę ir lapkrity.

O kas bus kitais mėnesiais, Venclova nepasako. Galime nutuokti, likę mėnesiai nueis ne statybai ir ne puošybai, bet kasdieninei kovai už būvį, turint galvoje dažnus sovietinius nepriekštikus. Ačiū Antanui už atvirumą. Ties užšlepta dimensija visuomet verta susimąstyti.

Dabar pažvelkime į jaunesniųjų eiluiotojų duoklę jubiliejui. "Lit. ir meno" 18 nr. Albinas Bernotas gana vaizdžiu palyginimu charakterizuoja Leniną: "galva jo dūzgė tartum bičių avilyvis. O jis, rankas už nugaros sunėręs, žiūrėjo į žemynų geltonumą". Gražiai pasakyt!

Platoniškai nusiteikęs Jonas Mačiukevičius sufabrikuoja neeilinį tropą, galintį rungtyniauti net su paleckine kosmogonija. Mačiukevičius sako:

Aš pagalvojau, kad visa mūsų planeta — Lenino aikštė.

Tuo tarpu Jonas Lapašinskas lieka ištikimas Lietuvos skliau-tui. Zygiuodamas Nemuno krantais, jis šauniai mosikuoja vėlavomis:

Prie Nemuno mėlyno Šlama vėliavos Meilę Leninui Slove Leninui Dainą Leninui.

"Pergalėje" randame ir sovietinės tematikos veterano Albino Žukausko eiluiotą istorijėlę "Ka mąstė kareiviuokas?". Tai rėtas naivumo pavyzdys. Lietuvos kareivis, atsidūręs Pilsudskio kari-niame kalėjime Lomžoje, tardo-mas ir kankinamas, atsisako pasakyti, kas aikštėje iškėlęs raudoną vėliavą. Abejonių priremtas, jis pagaliau ima svarstyti:

Kaip pasielgtų Leninai šią biatūrią valandą, Ką Leninai darytų? Aišku, Lenino dvasia jam liepia tylėti. Ne tik Leninai, bet ir Pasaulinė mieliausia revoliucija...

Naivius epitetus atmetus į ša-lį, paskutinėje Žukausko frazėje, kaip yla iš maišo, lenda ironiška tiesa — "revoliucija tylėti liepia". Liepia tylėti pavergtam žmogui.

Sustokime prie palyginti gabaus, sovietinėje orbitoje pagarsėjusio poeto Justino Marcinkevičiaus. Kokią pyliavą jis atiduoda šių metų leninadaui? Labai drūta! Jis yra parašęs apčiuopiamą ciklą "Šiandieninis Leninai", kuriame bolševizmo steigėjas apibūdinamas visokeriopai: dirbantis, kalbantis, kuriantis. Leninai bтовeniškai šelsta, čia vėl "greibiniai valdavimų ir pažadų planetai".

Būtų nepatogu šalia J. Paleckio nepaminti A. Venclovos. Jis yra žymiai santūresnis ten pat atspausdintame eilėraštyje "O, dar ne laikas..." Bet ir čia ganėtinai valiavimų ir pažadų planetai.

Lietuvų: didžiųjų raide rašyti tik pirmąjį žodį ne tik knygų, bet ir laikraščių bei žurnalo pavadinimuose. Juo labiau, kad kai kurie autoriai bei laikraščiai, pvz. Darbininkas, šitaip jau ir čia rašo. Žodžiu, reikia tartis ir susitarti.

O ką reiškia tie "aukšti apibendrinimai"? Jie dažniausiai nieko bendro neturi su poeto peryvenimais, su nuoširdžia emocija. Apibendrinimai ir superliatyvai, tarsi konfeti popierukai, išdulka, maskaradui praėjus. Tokia prasme ir reikia suprasti Pakalniškį.

Net ir konkretūs, proziniai Marcinkevičiaus pasisakymai nes-kamba nuoširdžiai. Juose daugia-pionieriškų pasižadėjimų, negu poezijos:

Visą dieną apie jį galvosiu; peržiūrėdamas rytinį laikraštį apie jį galvosiu. Imdams ir ranką duonos riekę, apie jį galvosiu; palydėdamas dukrelę į mokyklą.

Pasirodo, nuo tos juokingos galvojimo manijos net ir gabus poetas išsisukti negali.

Turint minty vis dėlto apčiuopiamą Lenino erudiciją, intelek-

tą ir estetinę nuovoką, dabartinę kosmogoninę retoriką jis pats būtų pasitkęs rūsčiai. Visi eilėkla liai tikriausiai susilauktų iš jo pylos. Savo raštuose (T. 31, p. 42) apie panašaus pobūdžio ne-tramdomus svaičiojimus Leninas sako: "Tikriausia priemonė nau-jai politinei (ir ne tik politinei) idėjai diskredituoti ir jai pakenkti yra, jos gynimo (taip pat ir garbinimo — mano paties inter-pas) vardan, privesti ją iki absurdo." Taigi absurduska herojo garbinimas komunizmo idėjom nepada-la, bet tiesiog kenkia. Ap-skritai tokios poezijos laudis nes-kaiko. O tie, kurie atsitiktinai ją paskaito, palydi su šypsniu, kaip savotišką nesuipratimą.

Pr. Visvydas

Ne svaž uokite atostogų neįsigiję novelių rinkinio Aloyzo Barono IŠDŽIUOVUSI LANKA

Niekas taip giliai ir nevienpusiškai nespūnanta įvykio, net ir no laimingo, kaip Baronas. Ir jis moka tai papasakoti. Knyga 233 psl., kamuoja 4.50 dol. Galima gauti DRAUGE ir pas platintojus.

LIETUVISKAS RESTORANAS. Turime GAMINAMI LIETUVISKI VALGIAI. Atdara nuo 6-os valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro. Pirmadieniais uždaryta "PALANGA" RESTAURANT 6918 So. Western Ave. - GR 6-9758 JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

1970 Plymouth-Duster

Plymouth Valiant Duster 2-Door Coupe. Kaina nuo \$2,172.00. 5 metų arba 50,000 mylių garantija. 25 mylias su vienu gallonu. G T X - FURY - DUSTER

BALZEKAS MOTOR SALES, INC. 4030 ARCHER AVENUE — PHONE VI 7-1515

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION. B. R. PIETKIEWICZ, Prez. 2555 West 47th Street. Tel. LA Fayette 3-1083. PLENTY OF FREE PARKING SPACE. 5 1/4% INSURED 5%. Mokamas už Vieną Metų Certificatą saskaitas Minimum \$5,000.00. Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo saskaitas. PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D. Dividandai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d. VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. ... 9 v. p. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Mūsų erdvoje patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir k'tv namams reikmenų. LIETUVIŲ IŠTAIGA ROOSEVELT FURNITURE CO. F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS 2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711 Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 6:30 val. po pietų.

SAVE AT Mutual Federal Savings and Loan 2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608 Peter Kazanauskas, President Tel. 847-7747 ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$10,000 OR MORE, 2 YEAR MATURITY 6% PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNT 5% PER ANNUM Paid and Compounded Quarterly NOW INSURED TO \$20,000. OFFICE HOURS Monday, Tuesday, Friday, 9 A.M. to 4 P.M. Thursday, 9 A.M. to 8 P.M. Saturday, 9 A.M. to 1 P.M. No Business Transacted on Wednesday

Užmiršti rojaus kampeliai Portugalijoje

B. CIPLIJAUSKAITE

Kas metai mažiau kraštų lieka Europoj, kur dar malonu būtų nuvažiuoti, kur nereikia grūstis per turistų mases, kur žmonės dar sąžiningi ir nebando iš lankytojo pasipelnėti. Vienas iš tokių kraštų — Portugalija. Deja, ir ji kartais vis „pilnėja“. Tačiau jei nenorima matyti tik standartinių sustojimo vietų: Lisabonos ir jos apylinkių, Fatimos, Evora ar vis labiau populiarėjančios pietų pakrantės — Algarve —, galima ten dar užtikti tikrą krašto veidą, pajusti pilną žmonių širdingumą.

Susisiekimo priemonės Portugalijoje menkesnės, negu kituose kraštuose. Ir kelių platumu bei gerumu (išskyrus Lisabonos apylinkę) ji nepasižymi. Bet dėl to gal yra net išpūdingiau ten „pasiekti tikslą“. Kartais tenka kelis kartus iš vieno traukinuko į kitą persėsti (o jų lėtumas!), paskui dar autobusą susirasti, ar negavus taksi, varsnas ir pėsčiam paeiti. Tad kai pagaliau išvysti miestelį supančią viduramžių sieną ar senos pilies bokštą, net šilta pasidaro. Gražiausios valandos gal ir yra tos, kurias tenka praleisti, einant skersai laukus ar miškus, vingiuoti mažais keliukais. (Kadaise, norint pasiekti vos 6 km. nuo Assisi esančią šv. Pranciškaus buveinę — „le Carceri“ —, reikdavo kulniuoti dulkėtą taku gerą valandą kopiant į kalną; šandien per kelias minutes į ten tave nuveda platus, asfaltuotas kelias. Tačiau ar gali jis atstoti ano ankstyvo ryto paukščių čiulbesio, rasos lašukais apkibusios, saulėje žvilgančios ramunės ar rugiagėlės, sutikto piemens šilto pasveikinimo, jo bandos minkštumo ir baltumo? Jei sutinki Portugalijoje žmogų, jis ir tave dar žiūri kaip į kitą žmogų, ne kaip į turistą. Bet kartais dėka tokių pažinčių kur kas daugiau apie tą vietovę sužinai, negu klausydama vis tą pačią litaniją kartojančio gido. Neretai būnį pakviečiamas užėiti į

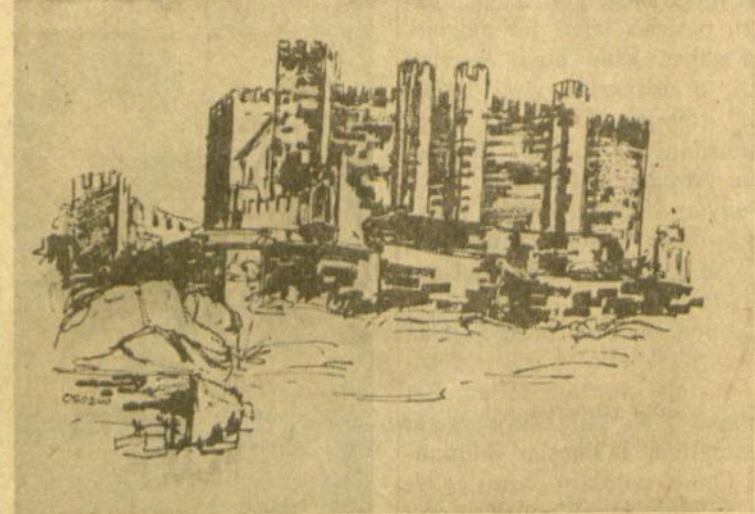
to vaišingo sutiktojo namus, susipažinti su jo šeima, paragauti naminio vyno. Arba, jei pakeliui sustojot troškulį numalšinti, kai nori mokėti, tau pasakoma, kad „jau viskas tvarkoj“... Tad, taip pakelivus, ir meldiesi: duok Dieve, kad ir toliau turistai tik su organizuotom grupėm važinėtų, kad nesugadintų čia tų tolimų provincijos užkampių.

Vienas tokių beveik visai šių laikų dvasios neįsileidusių miestukų — Obidos. Toli jis nuo bet kokio didesnio miesto, nuo pagrindinio kelio, nuo didesnės gele-

Nuošėliama ir senove dvelkiančios gatvelės Obidoje.

žinkelio linijos. O ir į stotį atvykus, dar keletas kilometrų kopimo į kalną. Nebent kas pasisiūlo pavežėti, o kai išlipi, tau dar padėkoja už tai, kad atvažiavai jojo gimtinės pažiūrėti... Apjuostas mūrais nuo romėnų laikų, aukštai iškilęs ant kalvos, jis dabar patraukia žingėdų lankytoją ne tik savo viduramžių dvasia (nuo 1282 m. jis laikomas „karalienių globotiniu“), bet ir valdžios pastangomis restauruota pilimi, kurioj dabar įrengtas tikrai gero skonio viešbutis. Jame tik septyni kambariai. Dešimtą valandą vakaro „kaštelionas“ užrakina visus vartus ir duris... Bet pagrindinėj salėj sukurtas židynys, jos nedidelės,

Senoji Obidos pils — dabar viešbutis

jaukios, spalvotų koklių plytelėm išmuštos sienos žadina norą pasišnekučiuoti, ar tyliai pasitraukus į kampą prisiminti per jį perėjusių karalienių ir princesių figūras. Gi gamta mėgstantis iš bet kokio lango turi prieš save neaprepiamas platybes, nuolat bekintančias varsnas, šešėlių ir šviesos žaismą. Labiausiai betgi šią pilį įvertina nakties tylą mėgstantys — rodos, girdėt net žolė, besistiebian ti į viršų.

Pats miestukas vos kelias gatvėles teturi, bet ir jos neužmiršamos: baltutėlės, išbaltintos, su apie duris ir langus išvedžiotom mėlynom linijom (vienis sako, kad šitaip norima atbaudyti piktasias dvasias, kiti kad karštį, tretį, kad muses...), kabančiais geliu puodais. Namai statyti, glaudžiant vieną prie kito taip, kad gatvė pasidaro beveik kaip baltas tunelis su įvairiaspalviu geliu taškais ir dėmėm. Jos grindinys iš mozaika stūdytų akmenukų — ne aukštom kulnim ir plonais padais batukams pritaikintas, bet puikiai išsijungiantis į bendrą „seną“ dvasią.

Obidos bažnyčios taip pat įdomios: tai tipingi 16-17 a. portugalų architektūros pavyzdžiai. Išviršinės baroko linijos ir paauksinti altoriai sujungiami su koklinėm plytelėm padengtoms sienom, kurios iš karto stebina, atrodo lyg

PARDUODAMI
16 MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida
Jalima pirkti dalimis ir išmokėtina
SOUTHWEST FURNITURE CO.
2200 S. Western Tel. GR 6-4421

paversdama juos tikrai pirmajam viešbučiams, priverčia tave užmiršti skubėjimą, nuo kurio kenčiam šiam žemynė. Tol, kol yra tokių užkampių, primenančių rojų, kur galima pabūti žmogum, kur galima visiškai kitu pasitikėti ir gėrėtis gamta, nebijant iš užpakalio gauti per galvą, tur būt, galima tvirtinti, kad gyvenimas dar gražus ir vertas gyventi.

KODEL PAUKŠČIAI SKRENDA PULKAIS?

Kai kurios paukščių rūšys migruoja didžiausius atstumus, o skridamos pulkais susirikiuoja kampo arba „V“ raidės forma. Jeigu pulke taip skrenda 25 paukščiai, jie sutaupo 70% energijos, reikalingos skristi, kadangi kiekvieno sparnų galai sukulia oro sukūrį, kuris padeda pakelti sekančio paukščio sparnus. Paukščiai atsilieka ketvirtadali savo viso pločio. Bet pirmajam „V“ raidės paukščiui nėra sunkiausia skristi, jeigu iš abiejų pusių užpakalyje skrenda kiti paukščiai. Trys paukščiai jau sutaupo 40% energijos, bet pulke paukščiai visada lėčiau skrenda. Kaip paukščiai žino, kad taip reikia skristi? Manoma, kad jie prisitaiko prie pulko taip, kad sparnuose oro trauką jaustų vis tą pačią, pagal reikalingą lėtinami greitį, kitaip plasnodami ir pn.

Viena diena tokiam miestukyje — o jų, ypač šiaurės Portugalijoje, netrūksta, ir valdžia vis daugiau senų pastatų atnaujina,

foto V. MAZELIS

- * Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
- * Portretūra
- * Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Telef. — HY 7-4677
472 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

J.I.B. VAISTAI išgydo: pleiskaną, sustabdo plaukų slinkimą ir ataugina plaukus. Gražina plaukams natūralią spalvą. Moterims ir vyrams. 3 uncijų buteliuko užtenka 16 savaičių. Siųskite užsakymus su \$6.00 money orderiu:
J. & J. PHARMACY, 2557 West 69th Street, CHICAGO, ILLINOIS 60629

HIGH RATES
Paid Quarterly

5% PASSBOOKS
\$1,000 minimum
INVESTMENT BONUS PLAN
Savings Insured to \$20,000
Highest reserves

6% \$5,000 minimum
2 YEAR CERTIFICATE
5 3/4% \$1,000 minimum
1 YEAR CERTIFICATE

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
J. LIEPONIS

FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais uždaryta.

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

G E L Ė S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
G U Z A U S K Ū
Beverly Hills Gėlinyčės
443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

L A I D O T U V I Ų D I R E K T O R I A I
Lietuvių Laidotuvių Direktojų Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŲ
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. Virginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. Lithuanica Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lithuania Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS
1448 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OL 2-1003

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ
IR VISAS USSR DALIS,
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
FIRMOS
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1536 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1340
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-1507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1654
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERMONT AVENUE	DI 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-1240
BUFFALO 12, NEW YORK	791 FILLMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	365-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	545 MARCELLUS STREET	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRICK, MICH.	11336 JOS CAMPAU AVENUE	365-6740
SO. BOSTON, MASS.	396 W. BROADWAY	AN 8-1120
TRENTON 10, NEW JERSEY	1152 DEPTZ AVENUE	EX 2-0306
HARWAY, N. J.	47 E. MILTON AVENUE	381-8997

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

5% All accounts compounded daily — paid quarterly.

6% 2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

EUDEIKIS
UVDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktoriai

Trys Moderniškos Kopyčios
1330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
1605 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNIOS KOPYČIOS:
2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIŲ NUO
MR. NELSON
Savininko
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street

Vienas blokas nuo kapinių DIDŽIAUSIAS PAMINKLŲ PLANŲ PASIRINKIMAS VISAME MIESTE
Telef. — CEDarcrest 3-6335

MOTERŲ GYVENIMAS

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

BANGA BE ISTORINIO FONO

O. Nendrė, ANTROJI BANGA. Romanas, 1970 m., 202 p. Spaudė M. Morkūno sp. Kaina 3.50 dol. Gaunama "Drauge".

JUOZAS MASILIONIS

"Antroji banga", antrasis O. Nendrės romanas, tik ką išėjęs iš spaudos, palyginus su pirmuoju ("Aidas tarp dangoraižių", 1968 m., 365 p.), yra žymiai plonesnis (202 p.) ir kondensutesnis. Daugybė įvykių, ilgai prie jų nesustojant, kaip kino filme, prabėga pro skaitytojo akis.

Romanas prasideda gražiu gamtos vaizdu: "Saulės spinduliai grakščiai žaidžia ežero bangose. Erdvėje banguoja žuvėdros klyksmas, naro aimana, laukinių ančių šnekos. Prie ežero rymo tylus piliakalnis, apaugęs beržais. Pilėnų ūkininkų sodybos išsiriakavusios eilute. Arčiausiai prie piliakalnio yra Juozo Klevo ūkis".

Šiais keliais saliniai atvaizdai visas romano veiksmo fonas vieta ir vyriausias veikėjas. Toliau besikaitančios aplinkos, kaip kaimas priklausantis Dusių parapijai, esančiai kažkur netoliausia vakarus nuo Nemuno.

Visas veiksmas sukasi apie Klevų šeimą. Anelė ir Juozas Klevai turi septynis vaikus: Jurgį, Marytę, Pranuką, Viktutę, Jonuką, Kaziuką ir Onutę. Veiksmas prasidžia trečioje klasės gimnazistas, trys eina į pradžios mokyklą, o dar trys mažai, Onutė tik 10 mėnesių. Šiai laimingai šeimai pirmieji skausmai prasideda su Jurgio išvykimu į gimnaziją. Motina sako:

— Kad Jurgutis mokosi, man smagul! Liūdna, kad nėra namie. Kad Jurgutis nesimels drauge su mumis... Nesės drauge prie stalo... (5 p.)

Netrukus šeimą aplanko didesnės nelaimės: suserga Viktutė, o paskui ir Onutė. Ši pastaroji tik motinos karšta malda išplėšama iš mirties nagų.

Dar naujos nelaimės užgula Klevus: Andrių, samdinį berną, pašaukia į kariuomenę, ir netrukus sužino, kad, bevalant kitam kareiviui užtaisyta (!) šautuvą Andrius buvo mirtinai peršautas... O Klevų samdinė mergina Jadzė laukia kūdikio.

Iš pradžių atrodo, kad vyriausiu romano veikėju išaugs Jurgis, kuris, baigęs tris klases, persižada į penktąją, pagaliau baigia gimnaziją, reikiama apylinkėje kaip geras pavasarininkų organizatorius, puikus kalbėtojas. Pusmetį pamokytojaves, pusmetį Vokietijoje pastudijaves, jis lieka komunistuojančio mokslo draugo ir kaimyno nušautas. Ir šią didžiausią nelaimę abu tėvai stoviškai pergvena.

Užėina bolševikmetis, ir Juozas Klevas "už grūdų duoklės valstybei nepristatymą" — teisiamas, uždaromas į kalėjimą, nukankinamas.

"Anelė ištiesia ranką, paglosto savo gyvenimo draugą... Ašaros tyliai plauna jos susenusį veidą"...

Besiantinant antrajam bolševikmečiui, vaikams traukiantis į Vakarus, Anelė lieka tėvų žemėje iki išvežimo į Sibirą.

Romano įvykiai rodo, kad vy-

riausias veikėjas yra Klevų šeima. Pagrindinė šios šeimos ypatybė — nepaprastas religingumas. Šeima praktikuoja bendrą maldą (5, 9 p.), be maldos nepradedą nė vieno žingsnio... Beveik nėra puslapio, kuriame koks nors veikėjas pats nesimelstų arba autorė nemintų Dievo vardo. Daugelyje vietų yra net ištiesios maldos. "Melskis, kad taip ir taip atsitiktų... Ačiū Dievui, mano maldos išklausytos"... Tokių posakių mirgėte mirga. Druska yra geras dalykas, bet kai persūdoma, nebeskanu. Linkėtina ateityje nuo tokio perdėto religingumo vaizdavimo autorėi atsisakyti. Juk ir Sv. Rašte pasakyta, kad ne tas žies į Dangaus karalystę, kuris nuolat kartos: "Viepatie, Viepatie"...

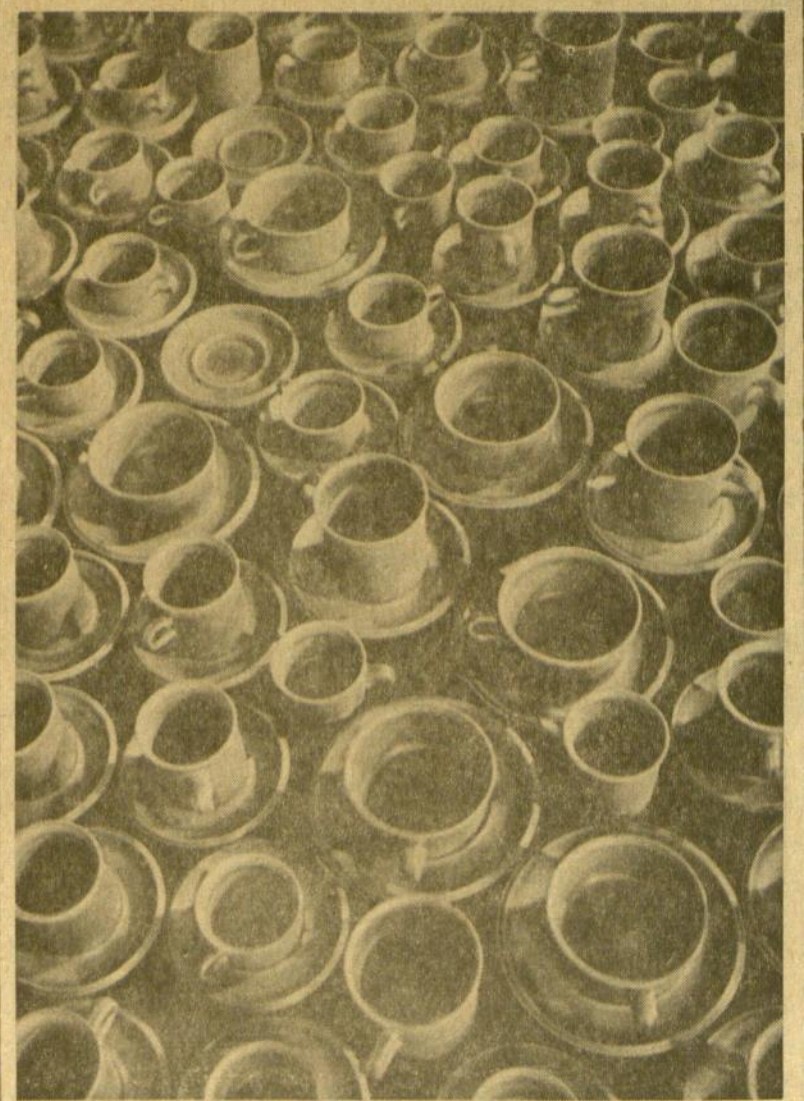
Atsižvelgiant į Klevų šeimą "jaunesnė sėseim" priimančios motinos Anelės, tačiau daugelyje vietų rodomas jai nepasitikėjimas, o dar net ir tikėjimas, kad ji to nemato, nežino (82, 85, 87, 89, 90, 125, 185 p.). O ji "nemato ir nežino", gyvendama toje pačioje troboje, kad Klevų sūnūs Kaziukas ir Jonukas išsilasė piliakalnyje slėptuvė nuo bolševikų, kad tėvai jiems neša valgio ir drabužių. Ji "nemato ir nežino", kaip vokiečių okupacijos metais pas Klevienę seklyčioje apsigyvena žydai, jos vengiama antrajame bolševikmetyje, besikalbant apie partizanus. Žinoma, atsargumas geras dalykas, bet tada nereikėtų kalbėti ir apie "vyresnę" ar "jaunesnę" sėseim. Matematikos nemėgstu, bet

tikslumą — taip. Kai skaitau ne fantastinį, o tikrovę paremtą romaną, tuoj noriu žinoti, kokį laikotarpį jis vaizduoja. Tenka prisipažinti, kad, skaitydamas šį romaną, ilgai negalėjau susigauti, kaip sakant, buvau autochtoniškas, užliūliuotas. Atrodė, kad veiksmo pradžia kokiais, sakykim, Lietuvos nepriklausomybės vidurio metais. Bet autorė 110 puslapyje duoda laikui raktą: atradus nužudytą Klevą (vačlinasi, 1941 m. birželio mėn., tik bolševikus vokiečiams išvarius), sakoma, kad sūnus Jurgis buvo nužudytas prieš devyniolika metų. Taigi — 1922 m. Skaičiuokim atgal: Jurgis įstojo į trečią klasę, ją baigęs, persoko į penktąją, paskui baigė gimnaziją. Vadinasi, gimnazijoje išbuvo 5 metus. Baigęs gimnaziją, pusmetį mokytojavo, pusmetį studijavo, o tada rudenį buvo nužudytas. Eina, kad Jurgis išvažiavo į gimnazijos trečiąją klasę ir romano veiksmas prasidėjo 1916 m. rudenį.

Autorė valia, kaip veiktas prasideda, kada baigiasi. Bet jei veiktas prasideda 1916 m., ir nieko neužsimerinama, kad dabar vyksta karas, kad yra vokiečių okupacija, mes tik galim konstatuoti, kad romanas neturi tikrovės fono. Iš to seka kitos klaidos. Kitą vasarą, kada Jurgis, baigęs tris klases, grįžta atostogų (1917 m.), Andrius, Klevų samdytinis berniokas, pašaukiamas į kariuomenę.

— Juozeli, dabar nėra karo. Atitarnaus ir grįš... — ramina savo vyrą Klevienė (20 p.).

Nėra karo! Išeitu, kad Andrius šaukiamas į nepriklausomos Lietuvos kariuomenę, jau visoms jos kovoms pasibaigus.

Puočiai

Nuotrauka J. Prapuolenio

Yra dar kitas netikslumas. "Kai Jurgis baigė gimnaziją... Tada su pinigais buvo dar blogiau, kaip dabar. Litai buvo neseniai įvesti, o ostmarkės visai bevertės..." (69 p.). Kai Jurgis baigė gimnaziją 1921 m., dar litų nebuvo. Atrodo, kad Jurgis buvo nužudytas 1922 m. rugsėjo mėn., o litas buvo įvestas tik tų metų spalio mėn., taigi, jis jį greičiausiai ir nematė.

Žinoma, galima būtų į laiką nekreipti dėmesio ir veiksmą keliais metais nustumti toliau. Bet tada per greit visi Klevų vaikai išsimokslina, labiausiai jauniausioji Onutė pasidaro dantų gydytoja, o įdukrinta Elenutė — gydytoja jau pirmajame bolševikmetyje (83 p.).

Romanas — ne matematika. Daugelis skaitytojų neatkreips į tai dėmesio, bet autorė turėtų visa tai gerai numatyti ir apskaičiuoti, įvykiams rutuliotis turėtų duoti pakankamai laiko ir atitinkamą foną. Nepaisymas tokių dalykų rodo autorės skubėjimą ir nepakankamą "savikritiką".

Gerai, kad nesiginėjama į smulkmenas, ir siūlytų narpliojimą, kaip "Aide tarp dangoraižių", bet negerai, kai daugelyje vietų žymu skubotumas, paviršutiniškumas, į temą neįsivienijimas, o iš knygos ir laikraščių skaitytų dalykų subeletristintas atpasakojimas. Šiaip ar taip, romanas apima 30 metų laikotarpį — ir gana margą — kur užtektų temų ir medžiagos ne vienam, o keliems romanams.

Ramūs (t. y. nepriklausomybės) laikai vaizduojami iki 74 p. pirmasis bolševikmetis 76 - 106 p., vokiečių okup. 117 - 153, ant rasis bolševikmetis nuo 153 p. iki pabaigos 202 p.. Keturiems laikotarpiais maždaug po 50 psl.

Kas ta "antroji banga"? Ji minima du kartus: antroji pabėgėlių (besitraukiančių nuo bolševikų) banga (147 p.) ir antroji "lėlė" (išvežimų banga (10 p.)). Jei tai "bangos" rodo pagrindinį romano temą, reiki konstatuoti, kad nė viena jų romane nėra reikiamai išvystyta.

Romano kalba gera, natūrali, be didesnių įmantrumų ir puošmenų, lengvai skaitoma.

Etiketas kapinėse

Klausimas: Prašau nemanyti, kad esu ligūsta. Tačiau šioji problema neuodu man naktimis užmigti. Aš buvau ištėkėjusi ir gyvenau laimingai su savo pirmuoju vyru (J. Petrėnu) 42 metus. Kai jis mirė prieš ketvertą metų, mes jau turėjome nusipirktą kapinę žemės plotą palaidoti dviejiems asmenims. Aš noriu būti palaidota šalia jo. Prieš trejetą mėnesių aš ištėkėjau antrą kartą už P. Jonėno. Kurį pavardę turėčiau turėti ant savo paminklo? Ar neatrodytų leista, jei M. Jonėnienė būtų palaidota šalia J. Petrėno? M. J.

Atsakymas: Paminkle turėtų būti įrašyta "Marija Petrėnienė - Jonėnienė". Daiva Dobilienė

Kas blogiau: liga ar meilės stoka?

Kur kas daugiau pavojaus žmogui sudaro meilės stoka. Saskatchewan, Kanados, mokyklų medicinos direktorius studijų tikslais stropiai sekė 800 vaikų. Jis rado, kad meilės neparodymas vaikams padarė daugiau žalos jų augimui, kaip liga. Vaikai iš našlaitynų buvo kur kas mažesni ūgiu, negu vaikai iš normalių namų. Psichoanalizės institutas Chicagoje taigi tvirtina, kad daugelis ligų yra tampriai susiję su meilės stoka. Labai stebėtina, kad net tokia liga, kaip cukrinė (diabetas), išsivysto vaikuose irgi dėl tėvų šaltumo.

Seimininkė ir redaktorė, F. Juškienė (kairėje) yra Bal zeko muziejaus moterų vieneto narių verbavimo pirmojo, o I. Norbutienė yra muziejaus biudžetinio moterų skyr. red. Moterų vienetas turės narių verbavimo arbatėlę rugsėjo 20 d.: sekmadienį, I. ir St. Balzekų Jr. rezidencijoje. 9018 S. Oakley tarp 2 val. ir 4:30 val. p. p.

AUKSO OBUOLIAI

STEFANIJA STASIENĖ, Cleveland, Ohio

Tarp gausybės rudens gėrybių kažkodėl labiausiai į akis krenta pomidorai. Jų daili forma bei ryškios spalvos — skaisčiai raudona ir geltona — tiesiog vilioja kiekvieną. Ir ne tik valgyti, bet ir auginti kiekvienas juos juos mėgsta, nes jie nelepūs, sparčiai auga ir veda. Todėl nenuostau, kad ir mažiausiam žemės lypelyje dažnai matome augint pomidorus.

Pomidorai, itališkai "pomodoro" (reiškia auksiniai obuoliai), priklauso Solanaceae šeimos daržovėms. Ši daržovė kilusi iš tropinio klimato, būtent iš Pietų Amerikos.

Pomidorai — dekoratyvinis augalas

Europos kontinentą pomidorai pasiekė jau gana seniai, nes Italijoje Matthiolus juos jau mini apie 1554 m. Pradžioje šis augalas buvo laikomas kaip dekoratyvinis. Kaip daržovę pirmiausia pradėjo juos auginti prancūzai maždaug 18 amž. Vėliau pomidorai paplito ir kituose kraštuose. Lietuvoje pomidorus pradėta auginti tik po I-ojo pasaulinio karo. Dabar jie paplitę po visą pasaulį ir išvesta įvairiausių atmainų. Kiekviena atmaina pasižymi kita forma, spalva bei skoniu. Vienos apvalūs, kiti kampuoti, spalvų atžvilgiu daugiausia dominuoja raudoni, geltoni, oranžiniai, balti ir kiti. Skonių atžvilgiu vieni rūkštesni, kiti mažiau rūkštūs, vieni mėsingi, kiti turi daugiau sėklų. Nežiūrint visų atmainų skirtingumo, jie visi labai vertingi mūsų mitybai. Štai ką sako Roland Evin Horvath: "Pomidorai turtingi amino rūkštimais, kuri labai svarbi, gaminant organizmui priešnuodžius kovai su įvairiomis bakterijomis, virusais ir apskritai infekcijom. Vienas vidutinio dydžio pomidoras turi 1000 vitamino A vienetų".

Nelaikyti pomidorų šaldytuvuose.

Ypač pomidorų espreso sultys yra neįtikėtina gardžios ir skausmą malinančios. Kiekvienas žinoma, kad espreso kava paplitusi iš Italijos, bet mažai kas žino, kad daržovių espreso kilusi iš Čekoslovakijos ir daržovių espreso gaminti mašina išrado čekas. Dabar, žinoma, galima visur pirkti sultis gaminti mašiną ir įvairias sultis gamintis. Ypač šviežių, savo daržė ar artimuose ūkiuose pirktų pomidorų sultys labai vertingos. Jos tinka maišyti ir su kitom daržovėm. Reikia išsidėmėti vieną dalyką, kad pomidorus nereikia laikyti šaldytuve,

Pomidorų paruošimas žiemai

Pomidorus įdėjime trumpam į karštą vandenį, kad būtų lengviau nulupti. Nulupus, supiaustyti ir sudėti į kvortos didumo sūklus. Dėti tik iki kakliuko, neprikimšti. Į kiekvieną stiklą įberti po arbatinį šaukštelį druskos. Uždėti dangtelius, tik neužsukti. Palikti lengvai vos prisuktus. Paimiti gilų puodą. Ant dugno įkloti lengvą medžiagą ar pašluostę. Sustatyti paruoštus stiklus ir įpilti drungno vandens maždaug, kad siektų stiklų kaklelius. Užkaisti ant lengvos ugnies ir, kai užvirs, sumažinti liepsną. Palengva virti apie 20 min. Paskui, iškėlus stiklus ant medinės lentelės, stipriai užsukti.

Taigi toks veikimo būdas nesudėtingas ir nesunkus, o jaunom šeiminkėm labai patartinas.

Lietuvaitė Kanados spaudoje

Bevasarį Springhursto vasarvietėje, priėjo agr. Sekonienė ir padavė iš kanadiečių laikraščio "The Telegram" ilgoką iškarpa su dailios mergaitės nuotrauka, ir tarė: "Pasižiūrėkit, kaip gražiai rašoma apie lietuvaitę. Tiesa, toji iškarpa neužmetrikuota, todėl negaliu nurodyti dienraščio datos. Straipsnis užvadinatas "Sweetheart of the week".

Esą, šviesiaplaukė, mėlynakė Eglė Asevičiūtė (Asevičiūtė) yra mūsų "Sweetheart of the week". Ji — iš HumberSide Collegiate instituto.

Ir, kaip jūs, galimas daiktas, spėsite iš jos vardo, Eglė yra lietuvių kilmės, priklausanti lietuvių tautinių šokių grupei, lietuvių mergaičių skaučių grupės vadovė. Eglė 18 m. amžiaus; HumberSide gimnazijoje užbaigusi 12 klasių.

Be to, ji ypač ryžtinga tapybiniam ir skulptūriniam darbu. Ją domina viskas, kas rišasi su menu. Todėl nėra ko stebėtis, jog Eglė daug padėjo planuojant dekoracijas mokyklos vaidinimui. Ji taipgi sukūrė plastikinį biustą (skulptūra buvo padaryta per jos meno pamokas), kuris buvo išstatytas mokyklos bibliotekoje.

Eglė labai mėgsta eiti į miesto centrą ir stebėti žmones, lankytis meno galerijas, muziejus, džiaugtis gamta.

Ji bandė modeliuoti Caruso plaukų sušukavimo specialistam. Straipsny pataria sekti apie ją Toronto jaunuolių ateinančių mėnesių, "Teen fashion" žurnaluose, kurie pasirodys per ateinančius mėnesius.

Šalia modeliavimo, Eglė domi-

Eglė Asevičiūtė

(Iš Toronto dienraščio "The Telegram")

si peizažo architektūra, liečiančia įvairius dalykus. Jai atrodo, jog būtų įdomu sodinti krūmus (žinoma, dekoratyvinius), gražinti apie namus pievelis ir medžius. Jai nesandios svietimos ir namų bei būtų projektavimo idėjos. Vis dėlto jos pirmiausias tikslas yra gauti akademinį laipsnį Yorko arba Toronto universitetuose.

Kaipo "Sweetheart of the Week", Eglė gavo suprojektuotą idomų drabužių, viešnios pasą ir garsų Hollywoodo teatrą ir dar kitų įvairių dovanų, paskatinančių ir toliau neatsilikti įvairiausiose srityse šiai gabiai, darbščiai ir kūrybingai mūsų lietuvaitėi.

Prans Alšėnas